

berücksichtigen an den Informationsaustausch iwert de BRIS-System organisieren. A genee dat geschitt mat dësem Gesetz. D'Informatiounen, déi am Handelsregister iwwer eng Interdiction de gérer agehandelt ginn, mussen et erlaben, d'Persoun, op déi d'Mesür sech bezitt, zweifellos ze identifizieren, egal ob et sech ëm eng natierlech oder eng juristesche Persoun handelt. D'Dauer vum Verbuet, inklusiv den Ufanks- an Enddatum, muss och vermerkt ginn.

Des Weidere kritt de Gestionnaire vum RCS d'Kompetenz, fir eng Aschreiwung vu Funktiounen beim RCS ze refusieren, soulaang eng Interdiction de gérer besteet. De Gestionnaire adresséiert an deem Fall an engem kuerzen Delai eng Demande un d'Entitéit, wou de Gerant aktiv ass, an där se opgefuert gëtt, déi néideg Schrëtt ze ënnerhuelen, fir datt déi betraffe Persoun aus hirer Funktioun ausscheet.

Am Fall, wou d'Situatioun net regulariséiert gëtt, leet de Gestionnaire den Dossier un de Procureur d'État weider. Gläichzäitg gëtt eng Mentioon am Dossier vun der Entitéit ageginn, fir datt och Drëttpersounen iwwer de Verbuet vun der Persoun, déi d'Interdiction de gérer huet, informéiert sinn. An dës Mentioon bleift bestoen, bis datt d'Mandat oder d'Funktioun vun der betraffener Persoun néiergeluecht gouf oder ausleeft.

D'Donnéiee mussen esou strukturéiert sinn, dass se am Kader vum BRIS-System kënnen vermittelt a genotzt ginn. Dësen Austausch um EU-Niveau betrëfft nëmmen d'Sociétés anonymes, d'Sociétés en commandite par actions souwéi d'Sociétés à responsabilité limitée, well dës dräi Gesellschaftsformen an der Annex II vun der EU-Direktiv 2017/1132 opgeléist sinn.

Des Weidere kréie souwuel de Curateur vun enger Faillite wéi och de Procureur d'État d'Méiglechkeet, de Gestionnaire vum RCS ze froen, iwwer de BRIS-System nozupréiwien, ob et an engem aneren EU-Land eng Interdiction de gérer géint eng Persoun gëtt. Wann néideg, da kann d'Gericht och déi Informatiounen, déi et do kritt huet, a seng Decisioun afléisse loossen.

Ech erlabe mer, nach e puer Wuert zur Prozedur ze soen. De Projet gouf de 24. November 2023 vun der Justizministerin Elisabeth Margue an der Chamber deposéiert an ass den 30. November un d'Justizkommission verwise ginn. An der Reunion vum 11. Januar 2024 hu mer de Projet analyséiert an ech gouf als Rapportrice genannt.

Elo kommen ech nach kuerz zu den Avisen. D'Chambre des Métiers, déi huet den 22. Dezember 2023 hiren Avis positif ofginn a begréisst, datt d'Direktiv no der Maxim „Toute la directive et rien que la directive“ ëmgesat gëtt, trotz dem Retard vun der Transposition.

D'Chambre de Commerce huet an hirem Avis vum 28. März 2024 suggeréiert, datt et am Sënn vun der Lisibilitéit vum Text sënnvoll wär, déi dräi Gesellschaftsformen opzezielen, déi vun der Direktiv, vun der Annex II, viséiert sinn. Bon, dozou kann ech soen, datt am Gesetz vun 2002 an och an anere Gesetzer ëmmer op déi berümt Annex Referenz gemaach gëtt an, voilà, dass mer hei och dee Renvoi da bäihalen.

De Staatsrot huet am Ganzen dräimol Stellung geholl, op déi d'Kommissionen jee weils mat Amendementer reagéiert huet. Déi héich Kierperschaft huet an engem éischten Avis d'Ausrichtung vum Projet begréisst, allerdéngs eng éischt Opposition formelle formuléiert, well initial de Gestionnaire vum RCS sollt d'Comparabilitéit vun den auslänneschen Interdictions de gérer bewäerten. Dës Aufgab, déi schéisst awer e bëssen iwwer d'Zil eraus vum Gestionnaire vum RCS, soudass mer do hu missen déi néideg Amendementer maachen.

A sengem Avis complémentaire vum 18. November 2025 kounnen zwou weider Oppositionen formelles, engersäits wat d'Iddi ugeet, d'Suspension vun engem betraffenen Dirigeant am Register anzuschreiwien, well dës Begrëff am Text net definéiert war, wat zu enger juristescher Onsécherheet féiert. Wann et nëmmen drëm goe soll, en Drëtt ze informéieren, da géif eng einfach Mentioon am RCS am Dossier vun der Entitéit duergeen.

Zweetens stellt de Staatsrot sech géint eng Révocation d'office vum Gerant duerch de Gestionnaire vum RCS am Fall vun enger Inaktioun vun der Entitéit. Dat hu mer och nogebessert. An du konntest d'Oppositionen formelles duerch d'Amendementer vum 27. November ganz opgehewe ginn.

Den 11. Dezember gouf mäi schrëftleche Rapport an der Kommission ugeholl. A fir weider Detailler verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport a soe Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Ech soen der Rapportrice villmools Merci fir hire schrëftlechen a fir hire mündleche Rapport a froen d'Regierung, ob se dozou wëllt Stellung huelen.

(Négation)

Dat schéngt net de Fall ze sinn.

Da géinge mer direkt zum Vott iwwergeen. Well mer fréi moies sinn an et deen éischte Vott ass, géing ech Iech nach eng Käier froen ze kucken, ob Der alleguer agelaggt sidd. Wann dat de Fall ass, da géing ech de Vott zu dësem Projet de loi opmaachen.

(Brouhaha)

Ech waarden nach ee Moment. Et ass eng grouss Ustrengung moies fréi.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8342 et dispense du second vote constitutionnel

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 59 Jo-Stëmmen, keng Neestëmm, keng Abstentioun. Dëse Projet de loi ass also mat 59 Jo-Stëmmen eestëmmeg ugeholl ginn.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par M. Laurent Mosar), Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaß, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Maurice Bauer) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino (par M. André Bauler), MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gérard Schockmel), Gusty Graas (par Mme Corinne Cahen), Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Fernand Etgen) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Cloesener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot (par M. Ben Polidori), Claude Haagen (par Mme Claire Delcourt), Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire (par Mme Alexandra Schoos), Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig (par M. Fred Keup) ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson (par Mme Joëlle Welfring) et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

3. 8456 – Projet de loi portant modification de l'article L. 231-4 du Code du travail

Am da géinge mer och direkt zum zweete Punkt op eisem Ordre du jour kommen, an zwar dem Projet de loi 8456 iwwer d'Sonndesaarbecht. D'Riedezäit ass hei nom Modell 2 festgeluecht an deemno folgendermoossen opgedeelt: De Rapporteur huet 15 Minuten, d'CSV 31, d'DP 24, d'LSAP 22, d'ADR 15, déi gréng, d'Piraten an déi Lénk 10 an d'Regierung 15 Minuten. Et hu sech schonn ageschriwwen: den Här Charel Weiler, d'Madamm Corinne Cahen, den Här Georges Engel, den Här Michel Lemaire, d'Madamm Djuna Bernard, den Här Sven Clement an den Här Marc Baum. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Charel Weiler. Här Weiler, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Travail

M. Charles Weiler (CSV), rapporteur | Här President, e schéine gudden Moien. Léif alleguer, de Projet de loi Nummer 8456, deen ech haut als Rapporteur virstellen däerf, betrëfft d'Bestëmmungen iwwer d'Sonndesaarbecht am Code du travail, a besonnesch den Artikel L. 231-4, deen aktuell d'Aarbecht um Sonndeg am Einzelhandel bis zu véier Stonnen reegelt.

An der initialer Versioun vum Projet sollt déi maximal Dauer vu véier op aacht Stonnen eropgesat ginn an op all déi Geschäfte ausgedeeent ginn, déi am Gesetz vum 19. Juni 1995 definéiert sinn.

No Gesprächer mat de Sozialpartner huet d'Regierung via Amendements gouvernementaux e Kompromëss virgeluecht. De Kär vun dësem Kompromëss besteet doran, d'Erweiterung op aacht Stonnen op Betriber ze limitéieren, déi maximal 30 Salarié beschaftegen. Fir Betriber, déi iwwer deem Seuil leien, bleift et bei maximal véier Stonnen, ausser et gëtt e Kollektivvertrag oder en Accord interprofessionnel am Betrib.

Donieft gëtt fir méi grouss Betriber, déi keen esou en Accord hunn, d'Méiglechkeet bäibehalen, fir bis zu aacht Stonnen op maximal sechs Sonndeger pro Joer ze schaffen, wann dat üblech Öffnungsdeeg am Secteur sinn, wéi beispillsweis de Mantelsoendeg oder de Miwwelfestival an esou weider.

Den Effectif soll dobäi op Basis vum Personalbestand den 31. Dezember vum Joer virdru berechent ginn.

D'Akraafttriede vum Gesetz ass op den 1. Januar 2026 festgesat.

Op prozeduralem Plang ass de Projet den 12. November 2024 vum deemolegen Aarbechtsminister an der Chamber deposéiert ginn an de 14. November 2024 un d'Aarbechtskommission verwise ginn. D'Chambre des Salariés huet de Projet de 14. November 2024 aviséiert, d'Chambre de Commerce den 11. Dezember 2024 an d'Chambre des Métiers den 9. Januar 2025. Den Avis vum Staatsrot ass vum 3. Juni 2025. De Projet ass an enger gemeinsamer Sitzung vun der Aarbechts- a Wirtschaftskommission de 5. Februar 2025 zesumme mam Projet Nummer 8472 iwwer d'Öffnungszäiten examinéiert ginn. De 16. Juli 2025 gouf ech als Rapporteur designéiert an den 1. Oktober goufen d'Amendements gouvernementaux presentéiert. Den 10. Dezember 2025 hu béid Kommissionen den Avis complémentaire vum Staatsrot analyséiert an d'Aarbechtskommission huet de Rapport ugeholl.

A sengem Avis betount de Conseil d'État d'Noutwendegkeet, e Gläichgewicht tëscht wirtschaftlecher Flexibilitéit an dem Schutz vum Wuelbefanne vun de Salariéen an hire Familijen ze garantéieren. Hie weist drop hin, datt eng Generaliséierung vun der Sonndesaarbecht weesentlech Auswierkungen op d'Veereenbarkeet vu Beruffs- a Privatliewe kann hunn. An deem Kontext gëtt ugeroden, déi am Joer 2018 duerchgeféiert Etüd vum LISER iwwert den Impakt vun den Öffnungszäiten am Einzelhandel ze aktualiséieren, fir eng objektiv a faktesch Grondlag fir déi legislativ Diskussiounen ze hunn.

Weider stellt de Conseil d'État eng kloer Divergenz tëscht de Positiounen vu Gewerkschaften a Patronat fest a betount, datt d'Reglementéierung vun der Sonndesaarbecht prioritär am Kader vu Kollektivvertragsverhandlung solle erfollegen. Hie weist drop hin, datt d'aktuell Gesetzgebung esou Verhandlung schonn erlaabt an datt de Projet de loi riskéiert, d'Ureizer fir Kollektivverträge ze schwächen.

Am Avis complémentaire gëtt betount, datt de Seuil vun 30 Salariéen en neie Kritär am Code du travail ass an datt et am Endeffekt e politesche Choix vum Legislatateur ass.

D'Chambre des Salariés bedauert an hirem Avis d'Feele vun enger breeder Concertatioun mat de Sozialpartner a weist op méiglech negativ Auswierkunge vun der Sonndesaarbecht op d'Aarbeitskonditiounen an d'Veereenbarkeet vu Beruffs- a Privatliewen hin, besonnesch an engem Secteur mat niddregem Lounniveau. Si plädéiert dofir, datt d'Sonndesaarbecht och weiderhi prioritär iwwer Kollektivverträge gereegelt gëtt, a verlaangt méi Kloeerheit beim Champ d'application an an der Ofstëmmung mat der Gesetzgebung iwwert d'Öffnungszäiten.

An hirem Avis complémentaire kritiséiere se d'Differenzéierung no der Gréisst vun den Entreprises a roden doriwir eraus zu Virsiicht am Hibleck op eng méiglech Schwächung vun de Kollektivvertragsverhandlungen an d'Konformitéit mam europäesche Kader.

D'Chambre de Commerce begréisst de Projet de loi, plädéiert awer gläichzäiteg fir eng méi wäitgehend Moderniséierung vun de Reegelen zur Sonndesaarbecht, déi och den Industriesecteur soll matabezéien, a schwätzt sech u sech fir e Paradigmewissel aus mat engem sougenannte „régime d'autorisation de principe“ vun der Sonndesaarbecht, an dat ënnert dem Respekt vun de Bestëmmungen zur Aarbeitszäit an zur Remuneration.

An hirem Avis complémentaire begrësse si d'Amendementen, huele Kenntnis vum Seuil vun 30 Salarié fir d'Obligation vun engem Kollektivvertrag oder engem Accord interprofessionnel, kritiséieren awer d'Fixatioun vum Effectif op den 31. Dezember vum Joer virdrun. Si hunn hei eng Période d'observation vun zwielef Méint proposéiert.

D'Chambre des Métiers begrësst an hirem Avis d'Erhéijung vun der maximaler Dauer vun der Sonndesaarbecht, well dës Mesür méi Flexibilitéit fir d'Entreprises erméiglecht, bei gläichzäitegem Bäibehale vun de besteende Garantien am Beräich vun de Repos compensatoire an der Majoration de salaire.

An hirem Avis complémentaire kritiséiere se de Seuil vun 30 Salariéen a plädéiere fir eng Erhéijung op 50 fir eng méi kohärent Ofgrenzung tëscht klengen a méi grouse Betriber.

Bon, fir weider Detailer verweisen ech hei op mäi schrëftleche Rapport. Souwäit zu mengen Ausféierungen als Rapporteur. Als Sprächer vun der CSV-Fraktioun wëll ech awer nach eng Rei Bemierkunge maachen.

Discussion générale

Här President, léif alleguer, et gëtt net vill Projeten, déi an de leschte Méint esou intensiv a kontrovers Debatten ausgeléist hu wéi dee Projet, deen eis haut de Moien hei virläit. Dese Projet gehéiert zu deene wéinigen, déi net nëmme juristesche analyséiert musse ginn, mee och mënschlech bewäert musse ginn, well en direkt d'Liewe vun de Leit beréiert. Mee firwat ass dat esou?

Et geet bei dësem Projet net nëmme ëm technesch Detailer am Code du travail, mee et geet ëm de Sonndeg. Et geet ëm Rou a Fräizäit vum Mënsch am alldeegleche Rhythmus. Et geet ëm Zäit mat der Famill an de Frënn. Et geet ëm d'gesellschaftlecht Wuelbefanne vu ville Mënschen.

Wéi ech d'Éier krut, Rapporteur vun dësem Projet ze ginn, hunn ech dat gemaach, wat ech an der Politick richtig a wichteg fannen: Ech sinn erausgaangen, ech hunn nogelasschert, Froe gestallt an ech hunn esou probéiert, d'Realitéit vum Terrain besser ze verstoen.

Ech hu mat deene geschwat, déi effektiv sonndeschaffen an hiert Liewen deemno och organiséiert hunn. Op verschidde Plazen am Land ass d'Sonndesaarbecht fir eng ganz Rei vu Familjen iwwert d'Jorenes Normales ginn. Mir gesi Generationen, déi de Sonndeg net als Ausnam, mee als normal Aarbeitszäit erliewen an dësen Dag bewosst an hiert Familljeliwien integréiert hunn an och weider integréieren. Fir vill Mënschen ass d'Sonndesaarbecht also keng Corvée, mee eng Normalitéit.

Ech hunn och de Patronen nogelasschert, déi plädéiert hunn, den neien a moderne Liewensgewunnechte Rechnung ze droen, an déi gesetzlech Reegelen gefrot hunn.

Op anere Plazen am Land erzielt d'Realitéit eng aner Geschicht a mécht aner Prioritéiten siichtbar. Do bleift de Sonndeg fir vill Leit de leschte Schutzraum virum alldeeglechen Aarbeitsrhythmus. En Dag, wou Familljeliewe stattfënn, wou Kanner an Elteren zesummekommen an Zäit firenee fannen. En Dag, wou dat kulturell, sportlecht an associatiiv Liewe seng Plaz huet, an deem Engagement an Zesummenhalt gelieft ginn. Do hunn ech Eltere begéint, déi de Sonndeg als eenzege gemeinsame Familljendag brauchen, fir zesammen ze sinn. Do hunn ech och mat Aarbechter geschwat, déi de Sonndeg als Otempaus erliewen, fir no enger intensiver Woch nei Kraaft ze fannen.

Dir gesitt, ech hu Realitéiten begéint, déi sech net géigesäiteg ausschléissen, mee sech schwéier an eng eenzeg Reegel presse loosse. Wéi schreift een deemno e Gesetz, dat dese verschidde Realitéiten gerecht gëtt? Wéi setzt een e Kader, ouni Liewensmodeller ze veränneren oder aner Realitéiten ongewollt ze privilegéieren?

Dës an och aner Froen hunn eis parlamentaresch Aarbecht vun Ufank u begleet a mäi Bléck och geschärft. Si hu mech dozou bruecht, net a Schwaarz-Wäiss-Kategorien ze denken, well et net drëms geet, fir oder géint d'Sonndesaarbecht ze sinn. Et geet drëms, responsabel ze kucken, wéi Sonndesaarbecht organiséiert ka ginn, ouni dat soziaalt Gläichgewicht an d'Liewe vun de Mënschen aus den Aen ze verléieren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Charles Weiler (CSV), rapporteur | An dofir muss ech och éierlech soen, datt dës Fro net nëmme hei am Haus intensiv diskutéiert gouf, mee och bannent eiser Fraktioun intensiv thematiséiert ginn ass. Et gouf ënnerschiddlech Sensibilitéiten, et gouf kritesch Froen an et gouf Bedenken, déi eescht geholl goufen. An dat ass och normal an dat ass och richtig, well eng Fraktioun, déi net diskutéiert an Iddie matenee konfrontéiert,

verléiert u politescher Substanz an och u Glafwierdegkeet.

Aus eisen Diskussiounen ass eng Positioun ervirgaangen, déi Verantwortung iwwerhëlt, mee awer och Grenzen zitt. Mir soe Jo zur Sonndesaarbecht, mee nëmme ënner kloer definéierte Konditiounen an ab enger gewëssener Gréisst, am Kader vu Kollektivvertrag oder engem Accord interprofessionnel.

Ech wëll ënnersträichen, datt d'Sonndesaarbecht duerch dese Projet net generaliséiert gëtt an datt mer hei net iwwer eng onbegrenzt Liberalisatioun schwätzen. De Projet verfollegt keng ideologesch Logik, mee sicht eng rasonabel Léisung tëscht verschiddeenen an och berechtigten Interessen. Mir schwätzen hei net iwwert d'Ofschafe vum Sonndeg als wichtege gesellschaftlechen a familiäre Fixpunkt, dee fir vill Leit nach ëmmer eng ganz grouss Bedeitung huet.

Mir schwätzen iwwer eng geziilt Upassung am Commerce, déi begrenzt, kontrolléiert a kloer encadréiert ass. Et geet ëm eng Erhéijung vu véier op aacht Stonnen, net fir all Betrib an net ouni preis definéiert Konditiounen. Dat bleift eng wichteg Differenz, déi an der éffentlecher Diskussioun awer oft ënnergeet. De Projet wëllt net alles erlaben, mee e kloer Kader definéieren, an deem sech och all Acteur beweegen kann. Et soll näischt opgezwonge ginn, mee Méiglechkeete geschaf ginn, déi Sécherheet schafen.

Dës féiert eis och dozou, iwwert de Kontext ze schwätzen, op deem de Projet fousst. Wat haut um Dësch läit, ass d'Konsequenz vun enger Realitéit, an där en allgemeng gedroenen Accord gefeelt huet. Fakt ass, datt et haut am Commerce keng flächendeckend kollektiv gereegelt Léisung fir d'Sonndesaarbecht gëtt, déi fir de ganze Secteur gëllt. Natierlech ass d'Sonndesaarbecht iwwer Kollektivvertrag an eenzelne Betriber schonn zënter Längerem méiglech, mee dës Méiglechkeet léisst sech net ouni Weideres op all Entreprises iwwerdroen.

Besonnesch kleng Betriber stoussen hei un hir Grenzen, well se dacks d'Strukturen oder d'Moyenen net hunn, fir esou Verhandlung selwer ze féieren. A genee dës Realitéit erkläert, firwat haut e gesetzleche Kader diskutéiert gëtt. An dat och am Respekt vum Engagement, deen d'Regierung sech am Koalitiounsaccord ginn huet, d'Fro vun der Sonndesaarbecht opzegräifen.

D'Propos, déi eis haut virläit, ass dofir als Kompromëss ze verstoen. Kompromësser gefalen net ëmmer jidderengem, mee se sinn an der Praxis ganz oft déi eenzeg realistesch Optioun. Et ass eng Léisung, déi tëscht de Fuerderunge vun de Gewerkschaften an de Besoine vum Patronat vermittelte, ouni d'Suerge vun deem engen oder deem aneren ze ignoréieren.

Ech soen et kloer: Et ass net d'Léisung, déi jidderengem sech virgestallt huet. Et wier net éierlech, dat esou duerststellen. Mee et ass eng Léisung, déi an der aktueller Situatioun verantwortungsvoll ass, an net eng, déi d'Problemer an d'Zukunft verréckelt.

Fir eis als CSV ass a bleift et kloer, datt Léisungen aus Verhandlung tëscht Patronen a Salariéen déi nohaltigst sinn, well se op Vertrauen a Géigesäitegkeet opbauen. Wann esou Léisungen awer net flächendeckend méiglech sinn, da brauch et kloer Reegelen, déi Sécherheet a Previsibilitéit fir all Acteur schafen.

Dese Projet setzt genau dee Kader, ouni eng Verflichtung ze schafen, sonndes méi ze schaffen, mee dee Méiglechkeeten opmécht. De Projet differenzéiert no der Gréisst vun den Entreprises a respektéiert domat och d'Ënnerscheeder tëscht klengen Strukturen a groussen Organisatiounen. An en hält d'Méiglechkeet vum Recours op Kollektivvertrag op, do, wou dës méiglech sinn, a stäerkt domat och de Sozialdialog.

De Choix vum Seuil vun 30 Salariéen ass net zoufälleg getraff ginn, mee ergëtt sech aus de Gespréicher, déi mat de Sozialpartner gefouert gi sinn. Déi jeeweileg Positiounen sinn hei berücksichtegt ginn. Op där enger Säit hu sech d'Gewerkschaften op e Seuil gestëtzt, deen am Code du travail schonn eng Roll spillt, nämlech op déi 15 Salariéen, ab deenen eng Personaldelegatioun virgesinn ass. An op där anerer Säit hu Vertrieeder vun den Entreprises op méi en héije Seuil verwisen, 50 Salariéen, deen an der ekonomescher Praxis dacks benotzt gëtt, fir kleng Betriber vu méi grouse Strukturen ze ënnerscheeden. De Seuil vun 30 reflektéiert domat e politesch verantwortleche Kompromëss a stellt eng equilibréiert a kohärent Léisung duer.

Här President, Léif alleguer, an deem Zesammenhang kënn de Sozialdialog onweigerlech an de Mëttelpunkt, well en zanter Joerzénge an de weesentlechen Deal vun der DNA vu Lëtzebuerg ass. Net duerch Zoufall, mee aus der fester Iwwerzeegung eraus, datt nohalteg Léisungen do entstinn, wou geschwat, nogelauschert a verhandelt gëtt.

An der Vergaangenheet war et esou, dass, wann et zu Spannunge koom, ëmmer op Gespréicher gesat ginn ass. An och a schwierige Phasen hu Gewerkschaften a Patronat am Dialog Léisunge fonnt. An d'Fäegkeet zum Dialog tëscht de Sozialpartner huet eist Land duerch grouss wirtschaftlech a sozial Krise gefouert. An dat huet net nëmme de soziale Fridden an d'gesellschaftlech Kohäsioun gestärkt, mee och wirtschaftlech Stabilitéit a Verlässlechkeet geschaf. Dofir därefer mer de Sozialdialog ni als eidel Formalitéit oder als Traditioun ouni Bestand behandelen, well en d'Substanz vun eisem Lëtzeburger Modell ausmécht.

A wann ech iwwert de Sozialdialog schwätzen, da maachen ech dat aus perséinlecher Iwwerzeegung an och aus konkreter Erfahrung. Als Buergermeeschter erliewen ech am Alldag, wéi vill mir gewonnen, wa Politik a Bierger, Betriber a Salariéen zesummen an net géintenee schaffen. De Sozialdialog ass dofir keen Iwwerrescht aus der Vergaangenheet, mee en absolute Must, haut an och muer.

Fir eis als CSV ass den Dialog onentbierlech, well en eist Land gestärkt a virubruecht huet. A mir wäerten dës Wee och konsequent an Zukunft verdeedegen, well en d'Basis fir gesellschaftlechen Zesammenhalt, wirtschaftlech Stabilitéit a Vertrauen an eis Institutionen ass an och bleift.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Charles Weiler (CSV), rapporteur | An deem Geescht wëll ech dem neien Aarbechtsminister ganz éierlech vill Courage a vill Fingerspëtzegefäll wënsche bei der Aufgab, den dach ugekraazte Sozialdialog nees voll a ganz ze stäerken. Ech sinn dovun iwwerzeegt, datt hie seng grouss Erfahrung, säi politesch Gespür a säi Gewëssen an d'Woschuel werfe wäert, fir Patronat a Gewerkschaften nees méi no beieneen ze bréngen.

De Sozialdialog leeft net vu Monologer, mee dovun, datt all Acteur bereet ass, sech ronderëm en Dësch ze setzen, ze schwätzen, ze streiden an dann, wa méiglech, zu Léisungen ze kommen. Wann dat geléngt, da kann dës Modell och an Zukunft dat leeschten, wat en nach ëmmer gelescht huet: Léisung fannen.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Politick besteet net doranner, Perfektioun unzestriewen, mee doranner, e Kader ze setzen, dee funktionéiert a sech weiderentwéckele kann. Dat ass och d'Perspektiv, déi mer als CSV am A behalen, well mer u Léisung gleewen, déi d'Realitéit vun haut mat de Besoine vu muer verbannen.

Mir wëllen e Land, an deem wirtschaftlech Dynamik a sozial Sécherheet sech géigesäiteg stäerken.

Mir wëllen e Land, an deem d'Aarbecht esou organiséiert gëtt, datt se Leeschtung erméiglecht, ouni d'Mënschen ze iwwerforderen.

Mir wëllen e Land, an deem Familjeliewen, gesellschaftlech Engagement an Aarbecht an engem Gläichgewicht stinn.

An dat verlaangt politesch Besonnenheet an d'Beerechtschaft, Kompromësser net nëmme ze fannen, mee och ze droen. Politick ass d'Konscht vum Kompromëss, wëssend, dass Kompromësser ni jidderee wäerten zefriddestellen. Mee si erlaben, datt e Land zesummenhält an datt d'Vetrauen a seng Institutionen erhale bleift. Aus dëse Grënn wäert eis Fraktioun deemem Projet zoustëmmen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Weiler. An déi nächst ageschriwwen Riednerin ass d'Madamm Corinne Cahen. Madamm Cahen, Dir hutt d'Wuert.

Mme Corinne Cahen (DP) | Villmools merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen – oder soll ech soe „léif Clienten, léif Clienten“, well ech hoffe jo, dass mer allegueren zu Lëtzebuerg awer an de Commercen akafen –, ech géing fir d'éischt mol gären dem Rapporteur villmools Merci soe fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport an och fir seng méi politesch Ried. An ech mengen, dat, wat doraus erausstécht fir mech, ass: Et ass kee Schwaarzweiß, an de Sozialdialog muss fonctionéieren. Deen huet ëmmer fonctionéiert. An ech sinn och do ganz am Vertraue mam neien Aarbechtsminister, dass dat ganz gutt wäert klappen.

Bon, de leschte Sonndeg war deen drëtze vu sechs Sonndeger hannereneen, wou ganz vill Butteker hei am Land op sinn um Enn vum Joer. Chrëschttag, Silvester, Solden. Géing iergendee Buttek sonndes opmaachen, wa kee géing akafe goen? Nee. Esou fonctionéiert et nun emol. Et ass eng Saach vun Demande an Offer.

Et gëtt apparemment Leit, déi sonndes wëllen akafen. Eventuell, well se an der Woch keng Zäit hunn. Eventuell, well se an der Woch keng Loscht hunn. Eventuell, well se zesumme wëllen akafe goen, mat de Grousselteren oder mat de Kanner. Och dat gëtt et. Eventuell awer och, well se soss iwwerhaupt net wëssen, wat se solle maachen. Dat gëtt et och. Dat soll een dann awer och mol eng Kéier soen. Oder eventuell einfach nëmme, well se eppes brauchen oder well se Loscht hunn, eppes ze kafen. Sécher awer ëmmer, well et se arrangéiert.

Wéi ech kleng war ... Bon, dat sinn ech nach elo. Also wéi ech jonk war, wéi ech nach e Kand war, du war e Buttek mäin Doheem. An ech soen Iech et direkt: Meng Elteren hunn et gehaast, sonndes de Buttek opzemaachen. Dat war e ganz grousst Thema bei ons doheem. Well wa sonndes op war, dann hu meng Eltere siwen Deeg op siwen an där Woch geschafft. Deemools ware sechs oder siwe Sonndeger d'Joer op. Dir sot bestëmmt: „Jo, se hätte jo kënnen zouloosen.“ Ma nee, eebe grad net! Well sou Sätz wéi „Wegen Reichtums geschlossen“, dat war nach am Fong dat am mannste Schlëmmt, wat een dann ze héiere krut.

E Commerçant, dat ass e Mënsch, deen am Service ass. E Commerçant, dat ass e Mënsch, dee sech fir een eenzege Client déplacéiert. E Commerçant wëll kee Client verpassen. An e Commerçant wëll kee Client verléieren. Mäi Papp war der Meenung, dass de Patron ëmmer selwer muss am Buttek sinn. Well

de Patron am beschte wouss, wat d'Leit wëllen. Well de Patron seng Wuert am beschte kennt. Well d'Clienten dem Patron méi Vertraue schenken. A well de Patron e Virbild ass: Wann e seng Leit kommen deet, dann ass hien am allerbeschte Fall och do.

Kommt, ech kierze mol einfach of: Wa kee Mënsch sonndes wéilt akafe goen, da bräichte mer haut dës Diskussioun hei net ze féieren. Wa jidderee sonndes just géing spadséiere goen a Frënn gesinn, da bräichte mer haut hei guer net iwwert dëst Gesetz ze schwätzen. Wann d'Kënschtlech Intelligenz d'Personal kéint remplacéieren – wat iwwereng eng Katastroph wär, well mir brauchen déi Aarbechtsplazen –, da géinge mer déi Diskussioun haut hei och net féieren.

An ech traue mech dann nach eppes hei ze soen, wat ganz sécher wéideet: Wa jiddereen um Internet géing bestellen, da bräichte mer dës Diskussioun haut hei net ze féieren. Mee da bräichte mer awer och ganz aner Diskussiounen hei net méi ze féieren, notament déi vu gëschter Moien a vum Budget a vun den Aarbechtsplazen an esou weider, well da wiere mer hei am Land wierklech ganz schlecht drun.

Mir brauchen de Commerce, net onbedéngt fir déi Steieren, déi de Commerce bezilt, well dat sinn der jo net esou vill géint d'Bankeplaz zum Beispill. Mee mir brauchen de Commerce fir d'Aarbechtsplazen. A mir brauchen de Commerce, fir datt mer dat kënnen kafen, wat mer brauchen, notament och wat mer direkt brauchen. Mir brauchen de Commerce awer och fir ons Stied. Eng Stad ouni Commerce, dat ass keng Stad. Eng Stad ouni Buttek, déi interesséiert am Fong quasi keen. Eng Stad ouni Buttek, dat ass en däischtere Kaff. Dobäi sinn d'Commerçantë keng Clownen, si ki keng Animateuren. D'Commerçantë si Leit, déi vill a schweiere schaffen. D'Commerçantë si Leit, déi Aarbechtsplaze schafen.

Contrairement zum Patron awer, an dat ass och richtig a gutt esou, schafft d'Personal maximum 40 Stonnen d'Woch. Wann e Salarié sonndes schafft, da kann e wielen: Entweder e verdéngt op d'mannst 70 % méi oder e kann an der Woch méi fräi hu wéi just zum Beispill een Dag, wann en dann aacht Stonnen sonndes schafft.

Ech hunn Iech gesot, dass meng Elteren et net gär hatten, wa se de Buttek sonndes hu mussen opmaachen. D'Meedercher am Buttek, déi hu sech awer quasi gestriden, fir sonndes kënnen ze schaffen, well se eeben da méi verdéngt hunn oder, an dat ass déi Optioun, déi se meeschtens gewielt hunn, well se da méi fräi hatten. Bon, ech schwätzen natierlech och hei vu virun enger gewëssener Zäit. Wat hunn d'Meedercher gemaach, wa sonndes de Buttek véier Stonnen op war? Si hu sech wierklech zerstriden, fir kënnen ze schaffen. Si hunn déi Sonndeger da gesammelt, well se dann duebel esou vill fräi kruten. An dann, wa se fënnemol sonndes geschafft hunn, hate se eng Woch méi fräi am Joer, eng Woch méi Congé.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, d'Liewen ass nëischt Statesches. Wann ee jonk ass, net bestuet an net gekummert, da schafft een eventuell ganz gäre sonndes. Wann ee kleng Kanner huet, déi zum Beispill an der Primärschoul sinn, dann huet ee ganz gären dënschdes an donneschdes mëttes fräi. Et arrangéiert eventuell Verschiddener – eventuell! –, sonndes ze schaffen, well een da wochendaags méi bei de Kanner ka sinn. Ech soen „eventuell“, well et ka sinn. Et muss net sinn! Ech wëll mat esou Beispiller just soen, dass dat, wat haut fir mech richtig ass, muer eventuell ganz anescht ass.

An da kommen ech méi prezis bei dëst Gesetz. Ech hunn do op all Säit heiansdo d'Impressioun, dass et

net ëm d'Saach geet. Ok, mir maachen alleguerte Politick. Mee mir maachen alleguerte Politick fir d'Leit. An d'Leit, dat si souwuel déi, déi schaffen, wéi och déi, déi akafen. An iwwregens, déi, déi schaffen, déi ginn och akafen. An dann hunn ech d'Impressioun, wéi wa probéiert gëtt vu Verschiddenen, ee géint deen aneren auszespillen. Et gëtt enorm vill Leit, déi sonndes schaffen. An dat stellt jo awer keen a Fro, oder? D'Buschaufferen, d'Infirmieren, Leit, déi am Musée schaffen, d'Bistrotieren, Restaurateuren, Leit, déi an de Sports-hale schaffen, an de Sportsclubb, an der Kultur. Dës Lëscht ass wierklech ganz laang.

(Interruption)

Firwat soll ... D'Bauern, jo. Firwat soll d'Sonndesaar-becht fir déi eng dat Normalst vun der Welt sinn a fir déi aner geet dat guer net? Ass et e Mënschrecht, sonndes an de Kino ze goen? Dat ass elo just eng Fro.

Am Commerce dierfen d'Salariéë véier Stonne schaffe sonndes am Moment.

(Interruption par M. Sven Clement)

Elo géing ech hei gären eppes soen. Ech si schonn der Meenung: „Nul n'est censé ignorer la loi.“ Et war, mengen ech, awer um Terrain esou, dass dat mat deene véier Stonnen net esou ganz gewosst war, bis dass d'ITM dunn op den Terrain gaangen ass a Strofen ausgeschwat huet. A si hate jo och Recht, well e Gesetz ass e Gesetz a jiddwereen huet sech drun ze halen. Et war jiddwereen e bëssen driwwer iwwerrascht. An dofir, mengen ech, ass et och wichteg, dass mer legiferéieren, fir dass jiddweree sech och iergendwéi organiséiere kann.

Mat dësem Gesetz soll een eeben elo aacht Stonne sonndes dierfe schaffen. Wa manner wéi 30 Salariéen – an net Équivalents temps plein, mee Salariéen – am Betrib schaffen, geet dat ouni Kollektivvertrag oder Accord interprofessionnel. Ech hunn an de leschte Méint extreem vill Argumenter héieren op all Säit. Wann ee vu wäit kënnt, da schafft ee léiwier aacht Stonne wéi véier, well mat där ganzer Zäit, déi ee schonn am Auto verbréngt, da wëll ee léiwier direkt aacht Stonne schaffen amplat véier. Oder wann ee just en hallwen Dag sonndes schafft, dann huet een nach eppes vu sengem Sonndeg an esou weider an esou virun. Also et gëtt esou vill Argumenter, wéi et Leit gëtt.

Mee och hei géllt: Jiddereen huet aner Besoinen. Et gëtt der, déi gäre sonndes schaffen, an et gëtt der, déi net gäre sonndes schaffen. Wat ech wëll soen, dat ass: Haut schwätze mer iwwer d'Sonndesstonnen. Mir als DP, mir wëllen iwwer d'Mënsche schwätzen. Mir wëlle vun deene schwätzen, déi schaffen. Vun de Salariéen a vun de Patronen. Mir verschlëssen ons net de Kollektivvertrag. Am Géigendeel, mir wëllen, dass de Patron an d'Salariéë sech eens sinn. Mir wëllen, dass se zesummeschaffen an net géinteneen.

A genee dat ass dat, wat all Dag um Terrain geschitt. Jiddere weess, dass seng Aarbechtsplaz dovunner ofhänkt. Dir géngt Iech wonneren, wéi grouss d'Solidaritéit a klenge Commercen ass. Do gëtt zesummeschafft an net géinteneen. Ech soen Iech ganz éierlech: Ech kéint och mam Amendement, deen déi gréng an der Kommissioun presentéiert hunn, liewen. Ech loossen Iech deen natierlech gäre selwer presentéieren. Mee mir als DP sinn der Meenung, dass mer elo müssen zu Pëtte kommen. Dofir wëlle mer dëst Gesetz, wéi d'Regierung et proposéiert, stëmmen.

Well wa mer éierlech sinn, geet et hei net ëm eng Zuel. Et geet ëm d'Mënschen. Et geet drëms, dass d'Betriber an hir Salariéë sech organiséiere kënnen. An, Här President, et geet ëm Gerechtheit. Mee doriwwer wäert ech an deem nächste Gesetz nach emol wëlle méi laang schwätzen.

Mir schwätze vun der Sonndesaarbecht an dësem Gesetz. Mir schwätzen hei vu Leit, déi dacks keng grouss Schoule gemaach hunn, weeder d'Salariéen nach d'Patronen. Mir schwätze vun engem Secteur, an deem ee virun allem Léift brauch fir seng Matmënschen a fir seng Wuer. Mir schwätze vun engem Secteur, an deem an der Realitéit den Zesammenhalt immens gutt funktionéiert. Mee mir schwätzen och vun engem Secteur, an deem d'Gewerkschaften e wichtege Rôle ze spillen hunn: fir opzeklären iwwer d'Aarbeitsgesetz, fir opzeklären iwwer Rechter a Flichten, fir als Partner déi kleng Betriber notament ze ënnerstëtzen.

Mir als DP ënnerstëtzen et, wa Betriber Kollektivvertrag maachen. Mee mir als DP héieren awer och d'Ängscht op der Säit vun de Patronen, dass esou e Kollektivvertrag eng Surechnère ka ginn. An ech denken, dass, wann d'Gewerkschaften weisen, dass et keng Surechnère ass, mee just eng Sécherheet fir jiddereen, da vill méi Kollektivvertrag kënnen ënnerschriwwen ginn.

Mir sollten ee gemeinsaamt Zil hunn: eng gutt Stëmmung um Terrain, fir dass de Patron an de Betrib sech un d'Besoinen vun de Clienten upasse kënnen a fir dass d'Salariéë sech esou organiséiere kënnen, wéi et grad bei hiert Liewe passt, notament wat d'Sonndesaar-becht betrëfft.

D'Demokratesch Partei wäert dëst Gesetz op jidde Fall haut stëmmen. Ons Dier ass op, fir ze diskutéieren, fir ze verhandelen, fir nozelauschteren a fir esou ze legiferéieren, wéi ons Economie, ons Betriber a virun allem d'Mënschen, déi dra schaffen, dat brauchen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Cahen. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

M. Georges Engel (LSAP) | Merci, Här President. Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech wëilt hei nach eng Kéier, ier ech ufänken, drop hiweisen, dass een dësen an deen nächste Projet och hätt kënnen am Januar debattéieren. Dann hätt een dem Parlament Respekt erweisen. Et hätt een och dem neien Aarbeitsminister d'Geleeënheet ginn, fir iwwer dëse Projet de loi eng Kéier an der Kommissioun ze schwätzen a fir dann och iwwer déi ominéis Zuel vun 30 eng Kéier kënnen ze debattéieren.

Leider hunn d'CSV an d'DP dat net esou gesinn. Dat ass schued. Dat weist och e bëssen de Respekt virum Parlament. Mee mam Respekt virun deenen aneren huet et dës Majoritéit jo net esou richteg, ...

(Brouhaha)

... well mir diskutéieren haut nämlech iwwer e Gesetz, dat op den éischte Bléck esou ausgesinn huet, wéi wann et eng kleng Upassung wier. Den deemolegen Aarbeitsminister, deen huet nämlech gesot: „O, dat ass keen extrat, kee grousst Gesetz. Et gëtt just d'Zuel 4 mat der Zuel 8 remplacéiert.“

Dat weist alt erëm, wivill Sensibilitéit an och wivill Respekt dës Majoritéit an och de fréieren Aarbeitsminister bei dësem Thema un den Dag geluecht hunn. Well wann een dee Projet hei méi am Detail kuckt, da gesäit een eppes ganz aneres: Et ass en Ugrëff op d' Sozial Rechter vun Dausende Salariéen, et ass eng Ëmgeung vun der Sozialpolitik an eng Politick, déi de Business First virun alles stellt.

Well un der Sonndesaarbecht, do hänkt ganz vill. Do hänkt den Equilibre tëschent Beruffs- a Privatliewen. Do hänkt och d'Gesondheet. Do hänkt och d'Liewensqualität. A jo, mir wëssen, dass et eng Rei Beruffer gëtt, déi och sonndes schaffen. A mir soen deenen

och alleguerten e grouse Merci, dass se do si fir eis Sécherheet, dass se do sinn an der Fleeg an am Gesondheitssektor an och a villen anere Secteuren, déi d'Madamm Cahen virun och scho gesot huet.

Alleguerten déi Saachen, déi d'Madamm Cahen awer gesot huet, de Sport, d'Kultur an och den Horeca-Beräich, dat si Saachen, déi d'Gesellschaft zesummebréngen. Dat si Saachen, déi e gesellschaftleche Meerwäert hunn, déi maachen, dass mer en Zesummeliewen an der Gesellschaft hunn, déi e Plus an der Gesellschaft bréngen. Ech gesinn de richtige Plus an der Gesellschaft net doran, onbedéngt sonndes mëttes och nach mussen Schong kafen ze goen. Et deet mer leed, do gëtt et awer eng grouss Differenz tëschent deenen enge Beruffer, déi wichteg si fir dat kulturell, fir dat sportleech, fir dat gesellschaftlecht Zesummeliewen, an op där anerer Säit dem Commerce.

Sonndesaarbecht gëtt et nämlech, an a verschiddene Beräicher ass se total indispensable. Mee hei am Commerce ass se dat awer net. Ganz dacks gehéieren déi, déi am Commerce schaffen, zu deenen, déi am mannste verdéngen. A vill Salariéë wëlle sonndes bei hirer Famill sinn. Sonndesaarbecht schiedegt awer den Equilibre vu Privat- a Beruffsliewen a soll duerfir mat de concernéierte Leit respektiv mat de Gewerkschaften zesummen negociéiert ginn, fir dass jiddwereen eppes dovunner huet. Och wa se elo, wéi de Rapportier et gesot huet, méi differenziéiert ageféiert gëtt.

An d'Madamm Cahen huet nach eppes gesot, wat mech och intrigéiert huet: „Et ass eng Fro vun Offer a vun Demande. Wann d'Leit gäre sonndes akafe ginn, da mussen mer hinne sonndes d'Geschäfte opmaachen.“ Esou huet d'Madamm Cahen gesot. Ma wann d'Leit elo gäre sonndes mëttes op d'Gemeng ginn, da maache mer hinnen d'Gemengen op. Ass dat elo d'Positioun vun der DP, ...

(Interruption)

... dass d'Gemengen opgemaach ginn, dass d'Chamber opgemaach gëtt, dass d'Ministèren opgemaach ginn? Wann d'Leit gäre sonndes dat hunn, da solle se dat kréien. Ass dat d'Positioun vun der DP? Mech géng dat staark wonneren. Op alle Fall ass et net eis Positioun.

Wiem déngt dat Gesetz hei? Op alle Fall déngt et net de Leit, déi schaffe ginn. Loosst eis dat ganz kloer hei soen. Dës Ännerungen, déi betreffe ganz vill Leit negativ. Se betreffe virun allem déi Leit negativ, déi am Commerce schaffen, déi Leit ouni Personaldelegation, déi Leit, déi dacks just fir de Mindestloun schaffe ginn, déi Leit, déi keng staark Verhandlungspositioun hunn, fir Nee ze soen, wann hire Patron seet: „Du schaffs dann elo och sonndes.“

An et ass net nëmmen eng Fro vun de Méiglechkeeten. An ech wëll och hei net soen, dass all Patron schlecht ass. Dat ass ganz kloer. Et ass net all Patron schlecht. An ech wëll och guer net, dass dat hei d'Meenung gëtt. Mee et geet hei ëm d'Mënschen, fir d'Mënschen ze schützen. An duerfir ginn och Gesetzer gemaach.

A wat proposéiert dës Regierung? Ma eng Liberaliséierung vun der Sonndesaarbecht, direkt am Gesetz festgehalen, an dat nëmme bedingt duerch e Kollektivvertrag ofgeséichert. Dat ass net nëmmen inakzeptabel, mee dat ass och geféierlech.

De fréieren Aarbeitsminister huet eis ëmmer erzielt, dass d'Leit sonndes léiwier méi wëllte schaffen goen, dass et eng Nofro duerfir géif ginn, dass alles am Konsens géng geschéien. Hien hätt mat de Leit geschwat, op der Jobfoire zum Beispill. Mee d'Realiteit ass eng aner. Eng LISER-Etüd vun 2018, déi seet Follgendes: 90 % vun de Leit, déi am Commerce schaffen, si géint eng komplett Liberaliséierung. Véier vun zéng Leit, déi owes schaffen, maachen dat aus

Angscht, soss hir Aarbecht ze verléieren. An aacht vun zéng, 80 %, déi haut scho sonndes schaffen, déi géifen am léifste sonndes net méi schaffen. Dat si Fakten. Dat ass net esou e Gefill, wann ee mol eng Kéier mat engem op der Jobfoire schwätzt. Nee, dat hei si Fakten, déi an enger Etüd vun 2018 festgehale sinn.

An et war just dräi Deeg nodeems d'Gewerkschafte rosen an enttäuscht aus dem CPTÉ gaange sinn, nodeems de Minister hinnen net déi néideg Äntwerten iwwert d'Roll vun de Gewerkschaften an de Kollektivverträg ginn huet, dass den Aarbechtsminister dëse Projet an de Regierungsrot ginn huet, ouni mat de Gewerkschaften a souguer ouni mat senger eegener Partei geschwat ze hunn. Well ech ka mech nach ganz gutt un d'CSV-Deputéiert an der Aarbechtskommissioun erënneren, wéi bleech datt se goufen, wéi de Projet virgestallt gouf, a wou si selwer proposéiert hunn, dass déi Erhéijung vu véier op aacht Stonne soll un e Kollektivvertrag gebonne sinn, esou wéi et haut de Fall ass. Mee Pustekuchen, och dat war dem Minister an der Regierung dat net wäert.

An esou e Verhalen, Dir Dammen an Dir Hären, dat ass weeder sensibel nach respektvoll, am Géigendeel, souwuel vum Aarbechtsminister vun deemools wéi och vum Premier. E Premier, deen hei sollt a senger Roll als Regierungschef de soziale Fridde viru seng politesch Agenda stellen a seng Versprieche un d'Chambre de Commerce eeben hätt sollen zrëckstellen, an dat am Interessi vun de Leit, déi hei am Land schaffen. E Premier, deen dann och nach President vun der CSV ass an hei also absolut net op der Linn vu sengen Deputéierte war.

Dat ass kee Sozialdialog. Dat ass mol kee partei-internen Dialog. Dat ass Ignoranz, verbonne mat enger grousser Portioun Arroganz. An de Jean-Claude Juncker, Dir Dammen an Dir Hären, dee schuddert sech haut de ganzen Dag. Ech hoffen, datt et em eng Kéier erëm waarm gëtt, well dat heiten ass e Projet, deen hien absolut net gewollt hätt.

A wann ech elo hei de Rapportier héieren, dee gesot huet: „Mir zilen hei méi op de Konsens“, begrëssen ech dat, begrëssen ech dat wierklech. Mee wou waren déi Stëmme vun der CSV dann, mat e puer Ausnamen, wéi de Sozialdialog um Buedem louch, wéi e mat Féiss getrëppelt gouf a wéi d'Stëmmung wierklech net gutt war? Wou waren dann dunn d'Stëmme vun der CSV? „Blinder Gehorsam“ hunn ech do héieren, an dat ass net gutt. An ech sinn awer elo frou, dass dat dann zum Deel ännert.

A wéi wäert dëst Gesetz dann elo ëmgesat ginn? Ma mat enger neier Zuel, déi aus der Loft gegraff ginn ass. 30 Salarieë muss een dann elo hunn, fir dass een e Kollektivvertrag muss maachen, wann ee sonndes vu véier op aacht Stonne wëll eropgoen. An déi Zuel, déi ass nëmme an de Projet de loi komm, well d'Leit sech gewiert hunn, zu Dausenden. Säit Joerzéngte war dat net méi de Fall. Zu Dausende si se den 28. Juni op d'Strooss gaangen, fir sech géint d'Politick vun dëser ganzer Regierung ze wieren. Zu Dausenden hu se ganz kloer Nee – Nee! – zu dëser neoliberaler Politick gesot, wou den Aarbechter just Mëttel zum Zweck ass.

Déi Zuel 30, déi gëtt elo an de Code du travail ageschriwwen, fir ze bestëmmen, a wéi engem Betrib ee keen oder awer muss dann e Kollektivvertrag maachen. 30, ouni eng wëssenschaftlech Analys, ouni Begrënnung, ouni Justifikatioun. Mol net d'Hallschent vun deenen zwou Zuelen, déi am Moment am Code du travail stinn, 15 a 50. Eng Zuel, ouni ze kucken, wéi eng Betriber ee mat dëser Zuel trifft a wéi eng net.

Eng aktualiséiert LISER-Etüd, Dir Dammen an Dir Häre vun der Majoritéit, déi hätt vläicht gehollef, dat

e bësse méi differenziéiert an och e bësse méi wëssenschaftlech ze kucken, an hätt och do eventuell Opschluss kënnen ginn op eng Rei vu Froen, déi ee sech haut stellt. Duerfir mol eng Fro un de Minister. Wat kann de Minister eis dann zu der wëssenschaftlecher Basis vun där Zuel 30 haut zielen? Ech si ganz gespaant op déi Äntwert.

Mir wëssen op alle Fall, wat dat Gesetz hei a Wierklechkeet bedeit: manner Kollektivverträg an domat manner Schutz fir d'Leit, déi schaffen, an dat zu enger Zäit, wou de System vun de Kollektivverträg misst gestärkt ginn – a ganz sécher net geschwächt. Dat géllt ëmsou méi, well mir am Kader vun der EU-Direktiv verflucht sinn, op eng Ofdeckung vun 80 % vun de Salarieën duerch Kollektivverträg eropzagoen.

A mat allem Respekt fir deen neien Aarbechtsminister, deen ech ganz gutt ka gebrauchen: Hei weist sech den Dilemma, an deem hie sech och an Zukunft wäert beweegen. Well dës Regierung, déi ass net frou mat de Gewerkschaften, déi sech fir d'Leit asetzen, déi schaffen. An dës Regierung, déi steet u sech relativ weening fir dat, fir wat de Marc Spautz bis elo a sengem fréiere Liewe stoung. An als éischt Amtshandlung hei an der Chamber muss de Marc Spautz haut eng Verschlechterung vun der Ofsécherung vu 40 % vun de Salarieë verteidegen. Sozialofbau amplaz besser Ofsécherung.

Just fir et kloerzestellen: Bis elo konnt een och aacht Stonne sonndes schaffen, mee mat engem Kollektivvertrag, mat engem Plus par rapport zu de gesetzliche Bestëmmungen, déi een haut huet. An dee Plus, dee verléieren elo e puer Dausend Leit. Gutt geschafft, kann een do just soen, CSV an DP!

Loosst eis och mol praktesch denken. Wat heescht dat dann elo, wann d'Eltere mussen sonndes aacht Stonne schaffen goen? Wie passt dann op d'Kanner op, aacht Stonnen amplaz vu véier? Wéi soll eng Famill nach zesummekommen, wann ee kee gemeinsame fräien Dag méi huet, wann deen ee samschdes, deen anere sonndes an deen anere méindes fräi huet? Wat ass dat dann nach fir e Familjeliewen? Wéi soll een an engem Veräin aktiv sinn? Wéi soll ee sech nach benevoll engagéieren? Wéi soll ee sengem Hobby nokommen, wann ee just nach onreegelméisseg fräi huet?

Dat si Froen, déi ginn net beäntwert, well se keen interresséieren. A sot mer elo net, dës Froen, déi stelle sech och haut. Et ass e groussen Ënnerscheid, ob ee véier oder aacht Stonne schaffen muss. An et ass och e groussen Ënnerscheid, ob een dat mat engem Kollektivvertrag mécht oder net, ob ee matschwätzen a matdiskutéiere kann oder net. Mam neie Gesetz, ech soen et nach eng Kéier, krié 40 % vun de Leit dës Méiglechkeet geholl. Dat ass ganz kloer Sozialofbau!

Business First, dat ass de Kär vum Problem. Dëst Gesetz, an och dat Gesetz, wat mer duerno nach stëmmen, dat weist deen neoliberale Gedankegang vun dëser Regierung, an dat a ganz kristallklarer Form. Business First, dat ass déi eenzeg Maximim bei dëser Regierung. D'Salarieën, déi zielen net. Si si Mëttel zum Zweck. Si mussen flexibel sinn. Si mussen disponibel sinn. Si mussen fonctionéiere wéi Maschinnen. Mee d'Leit si keng Maschinnen! Si hu Familljen. Si hu Kanner. Si hunn e Liewen. A si hu Rechter. An dës Rechter, déi duerf een op kee Fall opginn.

Dëse Projet, Dir Dammen an Dir Hären, ass onnéideg wéi e Krapp. Dëse Projet, dee weist, wéi dës Regierung mat de Leit ëmgeet. An e war den Ufank vum Enn vun dem fréieren Aarbechtsminister. Deen, dee säin Hutt huet missen huelen. Net well d'Press an d'Gewerkschaften an d'Oppositioun hir Aarbecht gemaach hunn. Well dat ass hir Roll. A si hunn dat gutt gemaach. De Premier huet et zouginn. E Freideg sot

en, hien, de Premier selwer, hätt dëse Regierungswissel decidéiert. De fréieren Aarbechtsminister huet deemno missen demissionéiere wéinst senger Onfäegkeet, gutt ze kommunizéieren an ze erkläeren, och wéinst senger Stuerheet an der Demarche, wéinst sengem Manque u Sensibilitéit fir déi Leit, déi schaffen, awer virun allem, Dir Dammen an Dir Hären, wéinst sengem blanne Gehorsam géigeniwwer dem Premier an dem Koalitionsaccord.

Wann de Premier seng Roll eescht geholl hätt, dann hätt hie scho viru Méint misse Konsequenzen aus de Feeler vun fréieren Aarbechtsminister zéien. Mee dat wollt hien net, well de Premier nämlech op der selwechter Linn war. Hien huet den Aarbechtsminister ënnerstëtzt. Hien huet souguer den Aarbechtsminister weidergedriwwen. An nodeem souguer scho Kompromësser, zum Beispill an der Saach vum Kollektivvertrag, fonnt waren, huet de Premier nach eng Kéier Ueleg an d'Feier geschott. Alles dat huet dem fréieren Aarbechtsminister geschuet an huet e méi schwach gemaach. An dat weist, wou e groussen Deel vun der Verantwortung bei dëser Regierungskris läit: beim Premier.

Kolleeginnen a Kolleegen, mir fäerten, dass dat heite just den Ufank ass, e Virgeschmaach op dat, wat nach komme kéint. Ëmmer méi Liberaliséierung an ëmmer méi Secteuren. De Sonnde gëtt zum normale Schaffdag. An am schlëmmste Fall wäert och nach d'Majoratioun vun de 70 % ewechfalen.

Mme Corinne Cahen (DP) | Fakenews!

M. Georges Engel (LSAP) | Wat haut als Moderniséierung verkaf gëtt, dat gëtt muer zur Norm, op Käschte vun deenen, déi sech et net kënnen erlaben, Nee ze soen.

An eis Positioun, Dir Dammen an Dir Hären, déi ass ganz kloer. Mir stinn un der Säit vun de Salarieën. Mir stinn un der Säit vun deenen, déi schaffen, déi schaffen ginn, fir hir Familljen ze ernieren, fir hire Kanner eng Zukunft ze ginn, fir e Liewen an Dignitéit ze hunn an dobäi och nach e Familjeliewen ze hunn.

A mir wieren eis, Dir Dammen an Dir Hären, géint déi, déi mengen, d'Salarieë wieren nëmme eng Variabel an engem Businessmodell! Dëst Gesetz huet keng sozial Basis. Dëst Gesetz respektéiert net de Sozialdialog. Dëst Gesetz ass schlecht fir d'Leit. A mir wäerte géint dëst Gesetz stëmmen.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

Mme Corinne Cahen (DP) | Här President.

M. Claude Wiseler, Président | Jo, merci, Här Engel. D'Madamm Cahen huet eng Fro, Här Engel. Akzeptéiert Der se?

(Interruption par M. Georges Engel)

Dir maacht se vun do aus, wou Der wëllt. Madamm Cahen, Dir hutt d'Wuert.

Mme Corinne Cahen (DP) | Jo, villmools merci. Ech géing gären hei ganz kloer soen, dass zu kengem Ament, ni, weeder an dëser Diskussioun nach an enger anerer, d'Aarbechtsrecht vun der Demokratiescher Partei a Fro gestallt ginn ass an déi 70 %-Majoratioun a Fro gestallt ginn ass. Do géing ech gäre wëssen: Wou hutt Der dann esou eppes héieren, fir einfach emol esou eppes ze behaupten? Et kann ee jo awer net einfach nëmme esou Saache behaupten. Dat ass nämlech net de Fall.

Mir stinn zu de Kollektivverträg, déi et gëtt, an dozou, dass der méi sollen ofgeschloss ginn. A mir stinn zu der Majoratioun vun de 70 %, déi et sonndes gëtt.

Ech wollt dat eng Kéier kloer soen. Da sot ons emol, wou Der esou Saachen héieren hutt!

Merci.

M. Georges Engel (LSAP) | Ma ech si frou, Madamm Cahen, Iech ze héieren, dass Der dat hei sot. Well Dir wéssst ganz genau, wéi et ass. Wa bis esou Dieren opginn, da gi gäre vill Leit do mat derduerch.

(Exclamations et brouhaha)

An Dir sidd amgaangen, d'Dier hei ganz grouss opzemaachen. An dat ass e Feeler!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Engel. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Michel Lemaire. Här Lemaire, Dir hutt d'Wuert.

M. Michel Lemaire (ADR) | Villmools merci, Här Président. Dir Dammen an Dir Hären, ech wéilt vläch och dovunner profitéieren, fir dem neien Här Aarbechtsminister all Guddes an eng glécklech Hand a senger neier Missioun ze wënschen.

D'Debatt ëm d'Sonndesaarbecht, déi mir haut féieren, an déi uschléissend Debatt ëm d'Öffnungszäiten hänke jo staark zesummen. Ech hätt léiwer gehat, mir hätte béid Dossieren zesummen diskutéiert, well d'Trennlinien net ëmmer ganz kloer sinn. Ech bieden Iech dofir ze entschëllegen, wann ech déi eng oder aner Remark vun deem engen Dossier an dës Ried virzéien. Erlaabt mer vläch och, e puer Iwwerleeungen ze formuléieren, déi iwwert dat rengt Aarbechtsrecht erausginn, well ech der Meenung sinn, dass se an dës Debatt awer hir Plaz mussen hunn.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, et kann een de Politiker am Allgemenge sécherlech vill virgeheien, mee der Lëtzebuerger Chamber an hiren Deputéierte kann een eppes net virgeheien: dass se an der Schoul net brav an aartlech opgepasst hätten. D'Madamm Closenier huet virun zwou Woche bewisen, dass si hire Faust vun der Première gutt behalen huet. D'Madamm Tanson huet eis net méi spéit wéi gëschter eng Kostprobe gi vun hirem Wëssen, wéi si aus dem Faust zitéiert hutt. An haut wär et dann u mir. Wann ech haut zu der Sonndesaarbecht schwätzen, da wéll och ech de Faust zitéieren: „Zwei Seelen wohnen, ach! in meiner Brust.“ Et gëtt Aspekter an deem Gesetz, déi mer gutt fannen, an anerer, déi mer manner gutt fannen.

Wat fanne mer gutt? Et ka sécherlech vu Virdeel si fir kleng Commercen an artisanal Betriber, dass se sonndes hiert Personal kënnen aacht Stonne beschäftegen. Eng Bäckerei am Duerf- oder Stadkär kann hir Wuer verkafen an de Client kann op dës Offer zrëckgräifen a kann de lokale Commerce ënnerstëtzen, andeems hien zum Beispill d'Baguette beim Bäcker keeft an net op der Tankstell.

E kleng Bemoll gesi mir an där Dispositioun, dass eng wierklech Auseenansetzung mat de Sozialpartner ausbliwwen ass. Déi Ugestallt ginn hei virun e Fait accompli gesat.

Ech wéilt dann op eng méi breet Perspektiv agoen, wat fir Konsequenzen an Auswierkungen d'Sonndesaarbecht op dat soziaalt a gesellschaftlecht Liewen huet a kann hunn.

Wann een op déi lescht Joerzénge zrëckkuckt, dann erënneren ech mech un eng Liewensrealitéit, déi zum Beispill meng Elteren nach kennt hunn a sécher och deen een oder anerer Deputéierten heibannen. Ech wéll dat onni all Nostalgie soen, mee als Fakt. Am Duerf gouf et e kleng lokale Buttek, en Tante-Emma-Laden, wou ee sech mam Néidegsten agedeckt huet: Miel, Zocker, Kaffi, Eeër a weider Liewensmittel. D'Mëllech ass ee bei de Bauer siche gaangen oder

et krut ee se souguer bruecht. Et gouf mol hei an do e Schwäi geschluecht oder en Hung an anescht wéi haut ass och quasi alles verwäert a giess ginn, net just de Filet.

Och wa vill Leit sonndes Aarbecht haten, war de Begrëff „Sonndesaarbecht“ e Friembegrëff. Tankstellen, déi ronnderëm d'Auer op haten, waren ondenkbar. Wann een dem Noper deemools erzielt hätt, dass ee sech ëm Mëtternuecht op der Tankstell Avocadoe kauft hätt, fir sech dovun kënnen ëm 3.00 Auer an der Nuecht e Guacamole-Dipp fir säi Burrito dovun zouzereeden, da wier ee warscheinlech bei den Dokter geschéckt ginn.

Et gëtt ëmmer gesot, de Mënsch, wann en an d'Virgaangenheet zrëckkuckt, tendéiert dozou, säi Bléck ze verklären, et méi schéin duerzestellen, wéi et deemools wierklech war. An awer ass et opfälleg, wéi vill Leit vun där Zäit schwätzen als eng zefridden Zäit. Hätte mir eng technesch Méiglechkeet, fir de Wäert Gléck ze moossen, da sinn ech iwwerzeegt, dass de Mënsch fréier net manner glécklech war am Hibleck dorop, dass déi kommerziell Offer an d'Verfügbarkheet vun der kommerzieller Offer méi reduzéiert war.

Awer zeréck zur Sonndesaarbecht. Ech verstinn, dass eng Persoun, déi zum Beispill keng Famill huet, kee Problem domat huet, sonndes aacht Stonnen ze schaffen a méi Suen ze verdéngen – ganz am Contraire. Ech denken, mir mussen awer och hei eng méi breet Perspektiv ahuelen. Wann een an engem kleng Commerce schafft a per se säi Sonndeg wéll fräi hunn, da gëtt een elo oder kann een elo ënner Drock gesat ginn, och vu sengen Aarbechtskolleegen, wann een zum Beispill systematesch refuséiert, sonndes ze schaffen.

A wéi ass dann d'Realitéit zu Lëtzebuerg? Lëtzebuerg ass um europäeschen Niveau mat e Spëttereider bei de Scheedungen. 2021 hu mir zu Lëtzebuerg 8.700 monoparental Stéit gezielt. Fakt ass och, wie Kanner huet, weess, dass weekends déi Zäit ass, wou ee senge Kanner méi no ka sinn, méi Zäit fir si huet an d'Kanner anescht erlieft wéi am Stress vun schouleschen Alldag. Mat dësem Gesetz riskéieren awer eng Partie Leit, manner Zäit ze hu fir hir Famill, fir hir Kanner. Mir riskéieren, dass Leit sonndes bei hire Kanner wëlle sinn, awer net bei hire Kanner kënnen sinn.

En Argument, wat ee mol hei a mol do en faveur vun der Sonndesaarbecht héiert, ass, dass ee méi verdéngt – eppes, wat jo net oninteressant ass. Et gouf jo dës Woch ewell vill vun deene Leit geschwat, déi um Enn vum Mount d'Enner net beieneekréien. Ech denken allerdéngs, esou e Gedanken ass de falsche Reflex. Als Politiker därefer mir net op de Wee goen, fir ze soen: „Dir kënnt jo elo sonndes schaffen goen, wann Der gär méi Suen hätt, wann Der gär d'Enner beieneekritt.“ Aarmutsbekämpfung muss mir méi global ugoen. An et därefer net sinn, dass mer d'Gesellschaft fraktionéieren an déi Leit, déi et sech erlabe kënnen, hire Sonnde fräizehalen, an déi Leit, déi sonndes mussen untriede fir e mënschewierdegt Liewen.

Wann d'Politick d'Jalonen esou setzt, dass d'Sonndesaarbecht liberaliséiert gëtt, da komme mir, denken ech, och net derlaanscht, d'Fro ze stellen, wéi eng Stellung d'Politick dem Sonndeg als historesch gewuessenem Dag zousprécht. Mir hu laang Deeg an der Chamber an dofir wéll ech net onnéideg ofschwefen a mech u meng Riedezäit halen. Trotzdeem wéll ech e kleng Bléck an d'Geschicht woen. Am Kader vun der geschichtlecher Evolutioun vum réimesche Räich gouf den antike Sonndeg als Dag vun der Sonn zum verflüchtende Rou- a Feiertag fir Réimer, Judden a Chrëschten. A menger Untrëttsried hunn ech mech derzou bekannt, mech fir gesellschaftlech Stabilitéit anzesetzen. A jo, eng

Liberaliséierung vun der Sonndesaarbecht ass an engem gewësse Mooss eng Entwärtung vum historesch gewuessene Roudag.

An da stellen ech d'Fro: Am Zäitalter vun der Destabiliséierung, och gesellschaftlecher Destabiliséierung, och familiärer, soziologescher Destabiliséierung, ass eng fest Zäitfenster fir Rou, fir Fräizäit, fir Famill, fir Erhuelung net och positiv? Ech géif mengen, eisen iwwer quasi Joerdausende gewuessene Liewensmodell vun Aarbechts- a Rouzäiten huet bis elo an de groussen Zich fonctionéiert an huet sech bewäert. Och de Sonnden als Roudag dréit seng Dignitéit a sech.

Wann een d'Konsumverhale vun der Gesellschaft mat engem eenzege Wuert misst betitelen, da wär et mam Wuert „méi“. Méi schaffen, fir sech méi leeschten ze kënnen, méi Offer, méi Wueren, méi Verfügbarkheet vun de Wueren, mee och vum Mënsch. An dobäi kënnt eppes ze kuerz, ee „méi“, dee gär vergiess gëtt: méi Zäit. Zäit fir dat Wichtig. Zäit fir dat, wat wierklech zielt; eppes, wat een a kengem Rayon ze kafe kritt, och net sonndes, och net no Mëtternuecht: Zäit fir sech, fir seng Famill, fir seng Léifst.

E ganz interessante Mann, deen ech hei zitéiere wéll, ass de Viktor Frankl. Dat ass en éisträicheschen Neurolog. Vläch ass en Iech bekannt als Auteur vu sengem wonnerbaren a weltberüümte Buch „... trotzdem Ja zum Leben sagen“, wou e seng Erfahrungen als Iwwerliewende vu véier Konzentrationslageren erzielt. De Viktor Frankl huet de Begrëff vun der „Sonntagsneurose“ geprägt. En huet domat beschriwwen, wéi sonndes, wann den Aarbechtstempo vun der ganzer Woch fällt an d'Leit zur Rou kommen, d'Sënnaarmut, „Sinnarmut“, vum grousstättesche Liewen offenbar gëtt.

Ech denken, säi Begrëff vun der „Sonntagsneurose“ ass haut esou aktuell wéi nach ni. Wéi vill Leit kenne mir, ech, Dir, déi schaffen, fir nach iergendwéi ze fonctionéieren? Ech hunn dat staarkt Gefill, dass et der ëmmer méi ginn. Wann d'Routine vun Alldag zur Rou kënnt, wann d'Routine vun der Aarbecht zur Rou kënnt, wann och eng Kéier den Akku vum Smartphone eidel ass, wann et stëll gëtt, dann erliwien ëmmer méi Leit – dovun sinn ech iwwerzeegt – déi hei zitéierte Sënnaarmut. Firwat geet den Taux vu psycheschen Erkrankungen grad an héich industrialiséierte Länner markant an d'Luucht? Den Zivilisationskaméidi marginaliséiert déi essenziell Bedürfnisser vun Mënsch a vun deem, wat eis auszeechent. Souwäit meng Iwwerzeegung.

An domat kommen ech zum Schluss. Nieft meng vläch méi déifgräifend theoreeteschen Ausféierungen wéll ech erëm zrëck op d'Praxis kommen. Ouni Sonndesaarbecht geet et haut well net. Denke mer un eis Dokter, Flegepersonal, Rettungsdéngschter, Baueren et cetera. Dofir solle mir déi Diskussioun net nëmmen theoreetesche, mee mam néidege Praxisbezug féieren. A menger Ried sinn ech op de Pro a Kontra vun der Sonndesaarbecht bei de Commercen an artisanale Betriber agaangen an hu probéiert, d'Debatt vläch mat där enger oder anerer méi déifgräifender Iwwerleeung wéi just dem Aarbechtsrecht ze beräicheren. A well et eebe berechtigte Pro a Kontra gëtt, wäerte mir eis bei dësem Gesetzesprojet enthalten.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

Une voix | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lemaire. An da kritt d'Madamm Djuna Bernard d'Wuert. Madamm Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Här President, Här Minister, Kolleeginnen a Kolleegen, erlaabt

mer, direkt am Ufank dem Rapporteur Merci ze soen, mee och dem CSV-Spriecher fir seng Nuancen an de Beweis, dass de soziale Fligel vun der CSV duerchhaus nach do ass, aneschtens wéi een dat virum engem décke Joer hätt kënnen mengen. Mir schwätzen haut iwwer e ganz wichtegt Gesetz an dëser Chamber.

(Brouhaha)

M. Claude Wiseler, Président | Wannechgelift, d'Madamm Bernard huet d'Wuert!

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | An deem Kontext wëll ech direkt e ganz wichtige Punkt kloerstellen: Dës Interventioun an och d'Position vum deene Gréngen ass kee prinzipiellen Nee zur Sonndesaarbecht. Och haut scho kann ee sonndes bis zu véier Stonne schaffen. Dat ass eng Realitéit, mat där sech vill Salariéen am Commerce an och doriwuer raus all Mount an all Woch befaassen. Dofir ass déi eigentlech Fro och net, ob ee fir oder géint d'Sonndesaarbecht ass, mee ënner wéi enge Konditiounen dës dierf ausgebaut ginn. Et geet hei drëms, sech kloer ze positionéieren, a wéi enger Relatioun d'Bedürfnisser vum Einzelne mat de Bedürfnisser vum den Entreprisë stoe sollen.

An do ass fir eis ee Prinzip ganz zentral: Méi Flexibilitéit fir d'Enterprisen dierf net manner Schutz fir d'Salariéen heeschen.

M. Meris Sehic (déi gréng) | Très bien!

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Am Géigendeel: Wann ee wirklech eng Sozialpolitik am Aklang mat de Sozialpartner ëmsetze wëll, esou wéi dat bei vieregte Regierungen de Fall war a wéi et d'ailleurs och am CSV-Walprogramm steet, dann heescht dat, d'Sonndesaarbecht als Incentive ze notzen, fir méi Kollektivverträge ofzeschleissen. Well och d'EU seet eis hei ganz daitlech an hirer Mindestloundirektiv, dass mer méi Kollektivverträge zu Lëtzebuerg en place setze sollen. An ech weess iwwerengs och, dass den Här Minister dës Iwwerzeugung deelt.

E Kollektivvertrag ass nämlech keen ideologescht Instrument. Et ass e Géigegewicht an enger Aarbechtsbeziung, wou d'Muecht eebe grad net gläich verdeelt ass. Et ass de Kader, an deem de Loun, d'Kompensatiounen, géigesäiteg Flichten, mee awer och Fräizäit, Gesondheet a Familljeliewen zesumme verhandelt ginn, fir ze garantéieren, dass eebe keen als Verlëierer vum Dësch geet. A grad wann et ëm Sonndesaarbecht geet, also ëm en Dag mat enger staarker sozialer, familiärer a kultureller Bedeitung, ass dat entscheidend.

Dës Iwwerleeung fannen och bei der Chambre des Salariés hiren Uklang. Aus hirem Avis geet ganz kloer ervir: D'Aarbecht owes a sonndes huet en direkten Impakt op d'Liewensqualitéit, op d'Gesondheet an op d'sozial Kohäsioun. An dobäi kënnt, dass se am Géigesaz zu anere Secteuren am Commerce eeben net strukturell néideg ass.

Mir begréissen, dass d'Regierung nom Drock vun de Sozialpartner den initiale Projet korrigéiert huet. Deen éischte Virschlag hätt et den Employeuren nämlech erlaabt, aacht Stonne Sonndesaarbecht ouni Kollektivvertrag an ouni zousätzlech Kompensatiounen duerchzusetzen. Kuerz, de Projet hätt d'Sonndesaarbecht komplett liberaliséiert an d'Roll vun de Kollektivverträge doduerjer geschwächt an engem Secteur, wou d'Ofdeckung grad emol bei 38 % dümpelt.

Déi virleidend Amendementen hunn dat deelweis korrigéiert, mee dat nëmme fir Enterprisen iwwer 30 Salariéen. An ech kommen dobäi zum Kär vun eiser Kritik. De Seuil vun 30 Salariéen ass arbiträr. E steet a kengem systematesche Kontext vum Aarbechtsrecht. Et ass e politesche Kompromëss, deen et der

Regierung erméigleche soll, dëse Gesetzesprojekt nach séier virum Joresenn vum Dësch ze jummen, mee et ass kee juristesche oder sozialpolitesche begrënnte Referenzpunkt.

Am Géigesaz dozou gëtt et d'ailleurs eng Zuel, déi kloer am Aarbechtsrecht verankert ass: 15 Salariéen – de Seuil, ab deem eng Personaldelegatioun obligatoresch ass. Dëse Seuil berout op der Iddi, dass ab där Gréisst eng kollektiv Verriedung néideg ass, well d'Ofhängegkeet vun de Salariéen eebe grad dann zouhëlt. Et ass also logesch, kohärent a konsequent, dëse Seuil och hei unzewenden.

Just fir et eng Kéier ganz kloer gesot ze hunn: Mir wëllen net, dass all kleng Entreprise gezwonge gëtt, e Kollektivvertrag ze maachen. Eng Entreprise mat fënnef oder zéng Leit funktionéiert anescht. Do wier eng pauschal Obligatioun eiser Meenung no net proportionéiert. E Seuil ass also sënnavoll, mee et muss eebe grad dee richtege sinn.

Dofir leeë mir en Amendement vir, deen de Seuil vun 30 op 15 Salariéen erofsetzt, esou wéi et och konform zum Code du travail wär.

Amendement 1

Amendement unique concernant l'article 1^{er}

À l'article 1^{er}, points 1^o, lettre a), sous i), sous 1. 2), et 3^o, du projet de loi, à l'article L. 231-4, alinéas 1^{er}, première phrase, 2, première phrase, et 6, du Code du travail, le mot « trente » est remplacé par le mot « quinze ».

Commentaire :

Concernant la définition d'une « petite entreprise », il est proposé de ramener le seuil de l'effectif à quinze personnes. Cet amendement vise à assurer une meilleure cohérence avec la législation prévue par le Code du travail, ce qui permet de réduire les ambiguïtés d'interprétation et de renforcer la sécurité juridique.

La modification s'inscrit en outre dans l'objectif, encouragé par la directive (UE) 2022/2041 du Parlement européen et du Conseil du 19 octobre 2022 relative à des salaires minimaux adéquats dans l'Union européenne, de promouvoir une couverture plus large par les conventions collectives. En réservant l'extension automatique de la durée de travail dominical aux petites entreprises et en renvoyant les autres situations à la conclusion de conventions collectives, elle favorise un recours accru à la négociation collective.

Par ailleurs, compte tenu de l'impact potentiel du travail dominical sur la vie familiale des salarié.e.s, l'implication des partenaires sociaux par la voie de la négociation collective constitue un moyen approprié de concilier les besoins des entreprises et les intérêts des salarié.e.s.

(s.) Djuna Bernard, Taina Bofferding, Georges Engel, Meris Sehic, Joëlle Welfring.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Wat bedeit dat doten dann elo u sech konkret? Ma et bedeit, dass 129 Enterprisen am Commerce, déi tëscht 15 an 30 Salariéer beschäftegen, mat 2.650 Salariéen domadder zousätzlech geschützt wieren, well eng Erweiderung vun der Sonndesaarbecht op aacht Stonnen nëmme via Kollektivvertrag oder interprofessionellen Accord méiglech wier. Dat ass kee radikale Schrëtt, mee et ass eng gezielte Korrektur, déi d'Gläichgewicht vun dësem Projet de loi verbessert.

Elo awer nach d'Wuert zum Sonndeg. De Sonndeg ass net just eng Stellschrauf fir méi Konsum. Et ass och en Zäitpunkt, wou d'Gesellschaft zesumme kënnt. Mir schwätzen hei vun der Famill, der Kultur, der Fräiwëllegenarbecht, dem soziale Liewen an och dem Sport.

Eng ëmmer méi breet kommerziell Disponibilitéit, jo, déi féiert eiser Meenung no eebe grad net zu méi Liewensqualitéit, mee oft zu méi Stress, méi fragmentéierte Liewensrhythmen an engem Konsummodell, dee suggeréiert, dass alles ëmmer muss op sinn. Et ass e Spagat tëscht liewegem Stadbild a bedeitenden Aschnëtter an d'Liewe vun de schaffende Leit. Fir dës Mënsche geet et hei net ëm eng Theorie, et geet ëm hir Alldagsorganisatioun, ëm Kannerbetreiung, Gesondheet an och ëm sozial Participatioun.

D'Fro vun der Necessitéit, vun der Demande, der feelender Datelag an dem Monitoring stellt sech hei genesou wéi bei den Ouvertureszäite maassgeblech. Mee hei wäert och meng Kolleegin Joëlle Welfring an hirer Interventioun nach eemol méi genau drop agoen.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, mir maachen hei keng fundamental Opposition. Mir maachen e Verbesserungsvorschlag, een, dee juristesche kohärent ass, een, dee sozial méi gerecht ass an de sozialen Dialog stäerkt, amplaz en auszehielegen. Sollt eisen Amendement, de Seuil vun 30 op 15 Salariéen ze setzen, zum Vott gestallt an ugeholl ginn, kënnen mir dëst Gesetz matstëmmen. Ass dat net de Fall, wäerten déi gréng sech hei enthalen.

Här Minister, ech si gespaant op Är Stellungnam heizu. Dir waart den Ëmstänn entsprechend an der leschter Kommissioun net derbäi a konnt bis elo net Stellung huelen. D'ailleurs sinn ech frou ze héieren, dass d'DP-Spriecherin dat an hirer Ried awer scho gemaach huet. An ech hoffen dann op hir Zoustëmmung zu eise Amendement. Ech appelléieren hei un Är Erfahrung ronderëm d'Kollektivvertragsverhandlungen, Här Minister, an ech mengen, Dir wësst ëm hirt Potenzial. An ech gleewen och un Är fundamentale Respekt virum bestoenden Aarbechtsrecht.

30 Salariéen ass eng Zuel aus de Verhandlungen. 15 Salariéen ass déi a Lëtzebuerg gängeg a konform zum bestoende Recht. Mir wielen d'Rechtssécherheet an de soziale Schutz a mir hoffen, dass Dir dat och maacht. Well wann de Sonndeg zum normalen Aarbechtsdag mutéiere soll, jo da muss de Schutz och aussergewéinlech grouss sinn.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Bernard. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, am Januar hätt een dat heiten och kënnen stëmmen. Dat gouf elo schon e puermol gesot. A léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat hätt dann och vläicht derfir gesuergt, dass d'Chamber selwer méi konform mam Aarbechtsrecht gewiescht wär, wann een d'Personal hei an der Chamber kuckt. Mee dat gouf jo vu Majoritéitssäit and refuséiert. Ech kommen nach eng Kéier drop zrëck.

De Projet vun der Sonndesaarbecht ass am beschte Fall eng verpasste Chance, am schlechteste Fall awer den Ufank vun enger geféierlecher Spiral fir d'Aarbechtskonditiounen an eise Land. De Projet zur Sonndesaarbecht verdängt net eis Ënnerstützung a mir wäerten eis bei der Ofstëmmung ganz kloer och dergéint ausdrécken.

D'Madamm Cahen huet virdru gesot, keen hätt d'Aarbechtsrecht a Fro gestallt. Dach! En Dënschden de Mëtten huet heibannen hiren eegene Fraktiounschef d'Aarbechtsrecht a Fro gestallt, wéi e gemengt huet, dass et jo awer ganz vill Leit géif ginn, déi zwielef Stonnen den Dag géife schaffen.

(Interruption par M. Gilles Baum)

An Dir kënn de Video nokucken, Här Baum. Et ass ganz kloer, datt Der gesot hutt: „Et gëtt vill Leit hei am Land, déi zwielef Stonnen den Dag schaffen.“

(Brouhaha)

An da muss ech ganz kloer soen: Wann Der déi kennt, géif ech Iech eng Kéier d'Lektür vum Code du travail recommandéieren.

Komme mer weider zum Text.

M. André Bauler (DP) | Frot mol d'Dokteren, déi de Leit hëllefen!

(Coups de cloche de la présidence)

M. Sven Clement (Piraten) | Et gesäit een also eng gewëssen Nervositéit hei schonn op Majoritéitssäit.

M. Gilles Baum (DP) | Mir sinn nervös, well mer Iech mol erëm eng Kéier gesinn.

(Hilarité)

M. Sven Clement (Piraten) | De falsche Schwellewäert. Ech kommen nach eng Kéier kuerz zum Text. Et gëtt ee Knackpunkt an dësem Gesetz, an dat ass de Schwellewäert vun 30 Mataarbechter. D'Regierung seet eis, dat wär e Kompromëss, dat wiere kleng Betriber, Familjebetriber, déi keen Zougang zu Kollektivvertragsverhandlungen hätten. Mee loosst eis dach realistesch sinn: Eng Entreprise mat 30 Leit ass kee klunge Familjebetrib méi! Dat ass eng etabliert Firma mat Strukturen, mat enger Hierarchie, mat Ressourcen.

Wann ech un e Familjebetrib denken, da sinn dat fënnef, aacht, maximal zéng Leit. Mee 30? An iwwerengs, souguer d'EU huet an hirem Kader, wou se kategoriséiert, wien eng mikro, eng kleng, eng mëttel an esou weider ass, e Seuil vun 10 a se huet e Seuil vu 50 Leit. Se huet awer kee Seuil vun 30 Leit. Dee Seuil, deen huet d'Regierung iergendwou aus dem Hutt gezaubert, fir nach iergendwéi aus hiren Iwwerleeungen erauszekommen.

A wéi de Rapport selwer seet, deckt dëse Schwellewäert vun 30 zwar 90 % vun den Entrepreneuren of, awer just 35 % vun de Salariéieren. Dat heescht awer, datt 65 % vun de betraffene Mënschen, also zwee Drëttel, a méi grouss Betriber schaffen. Fir déi ännert sech mat deem Gesetz hei jo näischt. Fir déi bleift et bei véier Stonnen oder eng Convention collective gétt néideg.

Mee firwat sollen dann iwwerhaupt 35 % vun de Salariéieren dem Risiko ausgesat ginn, ouni Kollektivvertrag, ouni Consultatioun bis zu aacht Stonnen um Sonndeg schaffen ze mussen? Spille mer hei erëm eng Minoritéit géint eng Majoritéit aus?

Déi ursprénglech Intentioun. Well vergiesst net, wat d'Regierung ursprénglech wollt: All d'Betriber, egal wéi grouss oder kleng, sollten hir Leit aacht Stonnen um Sonndeg schaffe loossen dierfen, ouni Kollektivvertrag, ouni iergendeng Verhandlung. Dat ass dat, wat d'Regierung eigentlech wëll. An ech kommen erëm op d'Aussoe vun en Dënschden zréck, wou jo genau dat och vun engem Majoritéitsdeputéierten heibannen zumindest insinuéiert gouf.

Den Text, deen elo virun eis läit, ass just entstanen, well d'Gewerkschafte massive Widerstand geleescht hunn, Dausende vu Leit op d'Strooss bruecht hunn. Well ouni dee Widerstand géife mer haut iwwer e ganz anert Gesetz ofstëmme, eent, wat sécher nach méi schlecht wär.

Dat weist d'Mentalitéit: D'Prioritéit läit net bei de Mënschen, mee bei der Flexibilitéit vun de Betriber. A wann dann natierlech eng Riednerin heibannen d'Biergerinnen an d'Bierger dobaussen als „Clienten a Clienteen“ adresséiert, da weist dat ganz kloer, wat

d'Visioun ass vun der Majoritéit. D'Fro ass net: Wéi kënnen mer d'Leit am Commerce besser schützen? Nee, d'Fro ass: Wéi kënnen mer de Commerce besser schützen? Dat, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ass awer en Ënnerscheed.

Jo, d'Regierung seet, grouss Betriber kënnen jo Kollektivvertrag ofschléissen. Dat kéint souguer eng Chance sinn, fir besser Konditiounen ze verhandelen. An dat kléngt gutt – um Pabeier. Mee wat ass da mat de Betriber, wou et keng etabliert Gewerkschaftsstrukture gëtt, mat deenen, wou d'Leit Angscht hunn, sech ze engagéieren, well se awer fäerten, hir Aarbecht ze verléieren.

De Commerce ass e Secteur mat traditionell héijem Turnover, mat prekäre Kontrakter, mat ville Leit, déi knapps iwwert d'Ronne kommen, déi keng Vollzäitplazen hunn, déi deelweis fraktionéiert schaffen, déi um oder no um Mindestloun schaffen. Fir déi ass e Kollektivvertrag net onbedéngt eng realistesch Optioun. Et ass eng theoreetesch Méiglechkeet, déi leider an der Praxis allze heefeg net fonctionéiert. An da bleift just ee Choix: akzeptéieren oder goen. Dat ass keng Flexibilitéit, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat ass Zwang.

A wann d'Regierung et éierlech gemengt hätt mat engem Equiliber, hätt se kënnen – an ech wëll konstruktiv sinn –, éischtens, de Schwellewäert op 10 oder maximal 15 Salariéieren setzen, do, wou reell kleng Betriber sinn, déi Schwierigkeiten hunn, e Kollektivvertrag ze verhandelen.

Zweetens, eng obligatoresch Consultatioun vun de Salariéieren virgesinn, och wann et keng formell Délégation du personnel gëtt. D'Leit, déi betraff sinn, mussen matschwätze kënnen.

Drëttens eng limitéiert Unzuel vu Sonndeger pro Joer. 52 Sonndeger, dat ass exzessiv. Setzt eng Limitt zum Beispill bei der Hallschent, wa mer scho bei arbiträren Zuele sinn. Dat géif Flexibilitéit ginn iwwert déi sechs vun haut eraus a géif awer d'Leit schützen.

A véiertens eng kloer Definitioun dovun, wat mat engem Familjebetrib da gemengt ass, mat reelle Kritterien a kengen erfonnten neien Definitiounen, fir dat, wat de Staatsrot zu Recht kritiséiert huet, ze ëmgoen. Mee näischt dovunner – näischt dovunner! –, léif Kolleeginnen a Kolleegen, steet am Text.

An d'Chambre des Salariés huet Recht, wa se seet, dëse Projet reduzéiert den Incitatif, fir Kollektivvertrag nach ofzeschléissen. Firwat soll eng Entreprise mat 25 Leit sech nach d'Méi maachen, mat Gewerkschaften ze verhandelen, wa se och esou hir aacht Stonne kritt? Firwat soll en Employeur nach besser Konditiounen ubidden, wann d'Gesetz him de Minimum jo scho gëtt? Mir stéieren domadder d'Kultur vum Sozialdialog.

De Message: „Kollektivvertrag sinn eppes fir déi Grouss, déi dozou gezwonge ginn.“ Mee u sech misst et heeschen: „Kollektivvertrag sinn d'Norm do, wou se méiglech sinn, an d'Aarbechtsgesetz ass just de Minimum.“ Mee mir héiere jo och heibannen, Verschiddener wëlle souguer nach de Minimum opweechen.

A mir mussen realistesch sinn iwwert dat, wat kënn. Wann haut aacht Stonnen um Sonnden akzeptabel sinn, ouni Verhandlung, wat kënn muer? Well d'Argumenter wäerten déi selwecht sinn: „D'Konkurrenz aus dem Ausland“, „Den Onlinehandel“, „D'Konsumente wëllen dat.“ An ëmmer gëtt et Salariéieren, déi mussen noginn. Mir setzen e geféierleche Prezedenzfall.

D'Sonndesrou ass net nëmmen eng Fro vun Aarbechtssäit, et ass eng Fro vu Liewensqualitéit, vu Famill, vu gesellschaftlechem Zesummeliewen. Et ass

do, wou eis Sportsveräiner hir Kompetitiounen hunn, wou eis Museksveräiner hir Concerte ginn. Et ass do, wou mer u sech nach e soziaalt Liewen nieft der Aarbecht erméiglechen, wat tatsächlech zum Zesummenhalt an eisen Dierfer an an eise Gemenge bäidréit. A genau dat gëtt heimadder strukturell attackéiert.

Loosst eis also éierlech sinn: Wiem hëlleft dëst Gesetz? Well wéi ech d'Gesetz gelies hunn, hunn ech mer d'Fro gestallt: Wiem hëlleft dat heite konkret? De Salariéieren am Commerce? Éischer net, well déi schaffen haut oft scho fir de Mindestloun an hu Schwierigkeiten, Famill a Beruf ënner een Hutt ze kréien. Hëlleft et den Entrepreneuren? Och do sinn ech mer net ganz sécher, ob dat Zil, wat sech hei gesat gëtt, iwwerhaupt erreecht gëtt mat deem Text. Vläch. Géife mer emol soen, et géif den Entrepreneuren hëllefen, da géif ee weinstens verstoen, firwat eng DP et mat esou Nodrock esou duerchdréckt.

Mee mir dierfen, wann et déi Méiglechkeet da gëtt fir d'Betriber, dës net eleng op Käschte vun de Mënschen schafen. D'Äntwert kann net sinn, datt mer sozial Errongenschaften einfach opgi fir en hypotheetesch klunge Gain bei de Betriber.

An d'Madamm Cahen huet et virdu richtig gesot: Hir Elteren hunn et net flott fonnt, sonndes ze schaffen. A si waren d'Commerçanten, also déi, déi de maximale Benefiss konnten doraus zéien, fir hiert Geschäft opzemaachen. D'Salariéieren, déi hu vill manner Interêt dohannert, fir dat ze maachen!

Mme Corinne Cahen (DP) | Dann hat Der schlecht nogelauschert!

M. Sven Clement (Piraten) | An dat muss een ëmmer erëm soen: Dat heite Gesetz gëtt gemaach mam Argument fir de Commerce, awer andeem d'Leit vum Commerce komplett vergiess ginn!

(Interruptions)

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, ...

M. Claude Wiseler, Président | Sou!

M. Sven Clement (Piraten) | ... mir kënnen dëse Projet dofir net esou ënnerstëtzen. Net well mer géint de Commerce sinn, net well mer d'Realitéit vum Maart ignoréieren, mee well dëst Gesetz net genuch mécht, fir d'Leit ze schützen. De Schwellewäert vun 30 Salariéieren ass ze héich, d'Protektiounen sinn ze schwach, d'Incitatiounen fir Kollektivvertrag verschwannen an d'ursprénglech Intentioun vun der Regierung weist, wou hir wierklech Prioritéite leien. Dat ass ze wéineg an et schützt net déi, déi et brauchen.

D'Aarbechtsbedingung vum de Mënschen am Commerce verdéngt méi Respekt. An déi sozial Errongenschaften dierfen net esou licht ausgehelegt ginn. Wann d'Regierung et eescht mengt mam soziale Gläichgewicht, da soll se eng nei Propos virleeën, mat reellem Respekt fir déi, déi all Dag schaffe ginn, an dann eeben och déi, déi sonndes mussen schaffe goen.

Ech soen Iech Merci.

M. Marc Goergen (Piraten) | Ganz gutt!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Clement. An dee leschten ageschriwwene Riedner ass den Här Marc Baum. Här Baum, Dir hutt d'Wuert.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. De Rapporteur Charel Weiler huet mat zwar ganz sameteger Stëmm vum ugekraazte Sozialdialog geschwat an enger, mengen ech, ganz intelligent opgebauter Ried.

Ech mengen, datt deen ugekraazte Sozialdialog awer a Wierklechkeet en Euphemismus ass an datt do vill méi grouss Problemer derhannert stinn, datt méi Vasen zerbrach gi sinn an deene leschte Méint, bei

deenen deen neien Aarbechtsminister dann elo erëm ka kucken, se iergendwéi zesammenzpechen.

An duerfir hunn ech et och bedauert, wéi och verschidde vu menge Virriedner, datt mer all déi Projeten, déi d'Land beweegt hunn, haut an engem Dag als leschte Chambersdag vum Joer iergendwéi ofwéckelen a mer d'Gefill selwer net lassginn, datt mer eis net déi Zäit huelen an eis net déi inhaltlech parlamentaresch Ausernanersetzung ginn, déi des Projeten eigentlech verdéngt hätten.

Une voix | Très bien!

M. Marc Baum (déi Lénk) | Mir hunn an deene vergaangene Méint, soe mer emol bis Juni d'lescht Joer, Attacke gesinn op d'Fundamenter vun eise Sozialstaat, déi ech an där Virulenz an an där Heftegkeet bis dohinner nach net erlieft hunn. D'Aarbechtskonditiounen sinn a Fro gestallt ginn. Et sinn Attacke geridde gi vusäite vun der Regierung op d'Kollektivvertragswiesen. Déi national Representativitéit vun de Gewerkschaften, also deene Leit, déi d'Salarié vertrieben, ass a Fro gestallt gi vun dëser Regierung. De Pensionssystem sollt radikal reforméiert ginn, wann et dem Premier no gaange wier. Ëm fénnef Joer hätten d'Leit solle méi laang schaffe goen. An och par rapport zum Gesondheetssystem sinn Aussoe gemaach gi vum Premier, déi méi wéi bedenklech waren.

An datt et haut dann awer net deen absolutt schwaarzen Dag an der Sozialgeschichte vun eise Land ass, hu mer net der Verständnegkeet vun der Regierung ze verdanken, mee der Resistenz vun de Gewerkschaften, dem Widerstand vun deene 25.000 Leit, déi den 28. Juni op d'Strooss gaange sinn, fir hir sozial Rechter ze protestéieren. Et war net d'Asiicht vun der Regierung, déi dozou gefouert huet, datt de radikale soziale Kalschlag konnt weesentlech ofgeschwächt ginn, mee et war d'Kräfteverhältnis op der Strooss, dat e Kurswiesel erzwongen huet.

An hinnen alleguer wéll ech hei Merci soen. Si hunn dozou gefouert, datt mer dat Land mat deenen Traditione vu Sozialdialog a Sozialpartnerschaft haut nach zumindest an Usätz erëmmerkennen. An nawell hu mer et haut bei deene Projekte mat Verschlechterungen ze dinn, Verschlechterung fir déi Leit, déi schaffen, ugefaange mat dësem Gesetz, der Deregulierung vun der Sonndesaarbecht.

Här President, „Ech si kee Fan vun der Sonndesaarbecht. Wéi Der vläicht wësst, meng Elteren haten eng Bäckerei, dat heescht, si hunn all Sonnde geschafft. Dat hat natierlech och Konsequenzen op d'Familljeliewen. Ech perséinlech hunn och als Journalist sonndes geschafft. A wann Der esou wëllt, haut schafft een als Politiker och dacks de Weekend. Dat heescht, ech weess schonn, wat et ass, och fir d'Familljeliewen. [...] An [ech muss] soen, ech sinn och seelen elo op der Strooss vu Leit ugeschwat ginn: „Här Zeimet, wéini kënne mer endlech sonndes méi laang akafe goen?“ Dat war den aktuelle Fraktiounspräsident vun der CSV den 30. Juni, also e puer Deeg no der grousser Manifestatioun, op der Antenn vun RTL Lëtzebuerg.

An ech ka mech deene Wiederer vum Här Zeimet just uschléissen. Ech kommen och aus engem Beruff, an deem sonndes geschafft gëtt. Mee wa mer iwwer Sonndesaarbecht schwätzen, da fénnt déi Diskussioun net an engem lofteidele Raum, an engem Raum vu philosopheschen Appreciatiounen statt, mee hei geet et ëm eppes ganz Konkreetes. Hei geet et ëm de Commerce, Leit, déi am Commerce schaffen.

An da kucke mer eis emol un: Wien ass dat dann, deen am Commerce schafft, deen heivunner be-traff ass? Dat sinn éischtens emol Leit, déi an engem Niddreglounsecteur schaffen. Mënschen also, déi no

um Mindestloun sinn. Vill Mënsche vun deenen, déi dem Aarmutsrisiko ausgesat sinn, déi no bei der Prekaritéit sinn. Éischt Charakteristik. Zweet Charakteristik: Dräi Véierels vun hinne si Fraen, „Meedercher“, géif d'Madamm Cahen warscheinlech soen, Meedercher um Existenzminimum. Dat sinn déi, déi hei be-traff si vun dësem Gesetz.

A mir hunn eng LISER-Etüd gemaach, mir, dat heescht, d'Regierung huet déi gemaach, eng LISER-Etüd am Opdrag vum Wirtschaftsministère. An do stinn interessant Saachen dran. Do steet dran, datt et déi Leit sinn, déi sonndes schaffen, déi méi wéi aner Leit am Commerce vu Schloflosegkeet geplot sinn, vu Schmäerzen. Dat ass eng Realitéit, déi aus där LISER-Etüd erauskënnt!

Eng aner Realitéit, déi do erauskënnt, ass, an den Här Engel huet et ugeschwat, datt iwwer 80 % vun hinne géint d'Ausweidung vun der Sonndesaarbecht sinn! Also déi Betraffe si géint d'Ausweidung dovunner.

(Interruption)

Duerfir, wann et Iech géif ëm de Mënsch goen, wéi hei e puermol bei Majoritéitsverrieder ugeklongen ass, mee da géif ech emol op dee Mënsch lauschten, wat e gesot huet an deenen Etüden, oder ech géif op déi lauschten, déi dee Mënsch verrieden, déi gewielt gi sinn, fir en ze verrieden an de Betriber, an de Gewerkschaften, an der Salariatskummer!

Une voix | Très bien!

M. Marc Baum (déi Lénk) | Well et sinn Dausende vu Leit, déi heivunner be-traff sinn. Dat misst deen alleréischten Ausgangspunkt sinn.

An da kënne mer natierlech d'Diskussioun féieren: Wat ass de Stellewäert vum Sonnden? An ech muss soen, ech gehéieren och zu deenen, déi mengen, datt et fir eng Gesellschaft wichteg ass, datt et een Dag gëtt, deen net wéi all aneren Dag am Hamsterad vun der Produktivitéit soll stoffannen, mee wou eng Gesellschaft sech fénnt, wou se zur Rou kënn, wou se de Memberen d'Méiglechkeet gëtt, fir Famill, fir Frënn do ze sinn. Ech mengen, datt dat eppes ass, wat an enger Gesellschaft wichteg ass.

Dat heescht awer net, datt déi Gesellschaft sonndes net méi fonctionéiere kann. Natierlech mussen d'Spideeler weider fonctionéieren! Natierlech mussen d'Zich weider fueren! D'Pompjee mussen op Asätz fueren! Eis Waasser- an Energieversuergung muss fonctionéieren! An natierlech gi mer, fir kënnen zesammenzkommen, och gär an den Theater, wou ech dann eventuell schaffen, oder an den Horeca-Secteur duerno eppes drénken oder iessen. Mee dat sinn d'Ausnamen zur Reegel. Well d'Reegel, déi ass, datt et keen einfachen, normale produktiven Dag soll ginn.

An da muss ech awer och soen, all déi Leit, déi da soen: „Dat ass esou gutt fir d'Commercen“, ech sinn erstaunt bei dësem Projet, wéi awer och bei deem Projet, deen herno wäert kommen, datt et nun awer guer keng Etüd vun der Regierung gëtt iwwer e potenzielle positiven ekonomeschen Impakt. Dat wonnert mech. Mir hunn d'ailleurs och kee concurrentiellen Nodeel, wat d'Sonndesaarbecht ueget. Mir brauche just ze kucken, wéi d'Sonndesaarbecht an der Groussregioun organiséiert ass. Do ass se nämlech och relativ strikt organiséiert. Dat heescht, mir hu kee concurrentiellen Nodeel, wat dat ueget.

Da kommen ech zu der Fro vun de Kollektivverträgen. Haut am Commerce ass et esou, datt konnt sonndes geschafft ginn, véier Stonne generell, bis zu aacht Stonne mat engem Kollektivvertrag. Firwat war dat esou? An et kann een och prinzipiell géint d'Sonndesaarbecht sinn an nawell soen, zumindest als Ersatz dofir haten d'Gewerkschaften d'Méiglechkeet ze

negociéieren; ze negociéieren, wat méi ass wéi de legale Minimum vu 70 % Salaire fir déi Stonne méi. An ech kenne Gewerkschaftsverrieder an ech kennen och Gewerkschaftsverhandlungssekretären, déi et am Commerce fäerdegbruecht hunn, fir hir Leit weesentlech méi erauszeschloen, iwwer 100 % erauszeschloen respektiv méi fräi Zäit als Contrepartie erauszeschloen.

An dat war e Levier, deen interessant war, souwuel fir d'Gewerkschaften, also fir déi Leit, déi do geschafft hunn, wéi awer och fir d'Entreprises, déi da sonndes wollte schaffen. An dat huet zum Sozialdialog gefouert an zu Win-win-Situatiounen. A virun allem huet et zu eppes anerem ganz Wichtige gefouert, nämlech datt a ganz ville vun deene Kollektivverträgen d'Fräiwëllegkeet drastoung, datt drastoung, datt d'Leit net kënne gezwonge ginn, sonndes ze schaffen. Dat war eng Ofmaachung tëscht dem Patronat an dem Saliariat a ganz ville Kollektivverträgen.

Wann et keng Obligatioun fir Kollektivverträgen méi ënner 30 Leit gëtt, da verléiere mer do e ganz wichtige Levier. An da féiert et net zu méi Kollektivverträgen, wéi hei ugedeit ginn ass, mee zu manner Kollektivverträgen. Well déi 128 Betriber, déi am Moment tëschtent 15 an 30 Saliariéen embauchéieren, déi hu keen Interessi méi drun, mat de Gewerkschaften e Kollektivvertrag ze negociéieren, well am Moment kënne se souwisou schonn aacht Stonnen opmaachen.

Här President, duerfir ënnerstëtze mer och, an ech wäert herno drop agoen, d'Proposition vun deene Gréngen. Mee souguer mat där Proposition bleift et eng generell Verschlechterung par rapport zum aktuellen Istzoustand.

An, Här President, ech wëll duerfir ofschléisse mat engem aneren Zitat, des kéier net vum Fraktiounspräsident vun der Chrëschtlech-Sozialer Vollekspartei, mee mat engem aneren Zitat, och vun engem, deen der Chrëschtlech-Sozialer Vollekspartei eng Zäit laang emol ganz nostoung: „Ech wëll dat hei ganz däitlech soen: Et gëtt keng weider Extenssioun vun der Sonndesaarbecht iwwer dat eraus, wat mer haut un Ausnamebestimmungen an un Ausnameregelungen zur Sonndesaarbecht hunn. Et wäert net geschéien [...], dass ëmmer méi Leit musse sonndes untrieden, fir dass aner Leit hire Sonndesconfort op deenen hir Käschten organiséiere kënnen. Zur sozialer Kohäsioun gehéiert et och, datt een op deen anere Rücksicht hëlt. A mir solle Rücksicht huelen op déi Saliariéen, déi Famill a Kanner hunn, op déi Leit, déi an de Veräiner aktiv sinn, op déi Leit, déi de Sonndeg brauche fir duerchzootmen. [...] Ech wëll keng Gesellschaft, wou déi eng mat hiren Enkele sonndes akafe ginn, an d'Kanner vun deenen Elteren, déi schaffen mussen, eleng doheim setzen. Ech wëll dat net. An et kënn zu kenger weiderer Ausweidung vun der Sonndesaarbecht. Bal hat ech gesot „basta“. Mee ech mengen eigentlech och basta. Et geet elo duer. Jean-Claude Juncker, 20. Mee 2008. Ech ka mech him nëmmen uschléissen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Domat wär dann d'Lescht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss.

An dann hätt d'Regierung d'Wuert. D'Wuert huet elo den Aarbechtsminister. Här Spautz.

Prise de position du Gouvernement

M. Marc Spautz, Ministre du Travail | Här President, léif Kolleginnen a Kollegen, léif alleguer, merci fir d'Wuert. Ech muss éierlech soen, virun engem Joer, wéi déi Diskussioun iwwer d'Sonndesaarbecht ugefaangen hat, hätt ech net geduecht, an där Fonctioun,

wou ech haut sinn, haut hei virun Iech ze stoen an zu där Thematik Stellung ze huelen. An dofir ass et och fir mech e besonnesche Moment, well et meng éischt Interventioun an deemem Haus ass als Aarbechtsminister.

An ech wëll d'Geleeënheet och notzen, fir mat e puer Mercien unzefänken un dat, wat elo dat mam Aarbechtsminister mat sech bréngt. Fir d'éischt e Merci un de Georges Mischo fir alles dat, wat e gemaach huet. Och wa mer an deemem Dossier net enger Meinung waren, esou wëll ech em awer soen, dass mer déi lescht Méint, an dat konnten d'Kollegen aus der Aarbechtskommissioun jo erliewen, ëmmer gutt zesumme geschafft hunn. An dat kann ech als deemolege President vun der Aarbechtskommissioun soen, an do si jo och Leit heibannen, déi an där Kommissioun waren.

Ech soen och Merci Iech allegueren hei am Haus, op béide Säite vun der Chamber. D'Diskussiounen waren heiansdo heiansdo e bëssen hefteg – mee dat gehéiert derzou –, mee ëmmer am Respekt. An ech kann Iech och garantéieren: De Kontakt wäert bestoe bleiwen an Dir wäert mech och nach an Zukunft reegelméisseg op de Gäng vun der Chamber begéien.

(Hilarité)

E besonnesche Merci geet awer och un all déi, déi net am Rampellicht stinn. An dat ass d'Personal vun der Chamber. Ouni hir Aarbecht fonctionéiert d'Chamber net. A si haten elo 20 oder respektiv 21 Joer ..., ech wëll net soen de Problem, mee mir hu mateneen ze di gehat. An ech wëll hinnen allegueren dofir villmoos Merci soen. Et war ëmmer flott, mat hinnen ze schaffen. An ech kann och garantéieren, och op där anerer Säit wäert ech se nach heiansdo nerve kommen. Mee op alle Fall och hinnen e grouse Merci, well ouni si wier dat net machbar.

Elo awer dann zur Substanz vum Projet. Fir d'éischt wëll ech mol soen: Et ass hei vill geschwat ginn iwwer Kollektivverträge an iwwer Verhandlungsergebnisse. Den éischte Punkt a Verhandlungen, wat ech op alle Fall a mengem Beruff geléiert hunn: Wann ee bis e Resultat fonnt huet, wou ee sech derzou engagéiert huet, da steet een dozou. Et ass net ëmmer einfach, dann zu deem Kompromëss ze stoen. Et ass och heiansdo relativ schwierig. Mee wann ee bis gesot huet: „Jo, an deem dote Punkt sinn ech bereet“, da muss een och dozou stoen. An dann ass et net duerno, fir einfach mir näischt dir näischt ëmzefalen. Mee do kommen ech nach méi spéit drop zréck.

Ech wëll och soen: Hei ass geschwat gi vun engem Kompromëss. Ech gesinn et als e Mëttelwee zwëschen deenen engen an deenen anere Forderungen. E Kompromëss gesinn ech éischer als eppes, wat jiddwereen akzeptéiert. Dofir hunn ech gesot: „e Mëttelwee“. Well et eeben net zu engem Kompromëss zwëschen de Sozialpartner komm ass, huet d'Regierung eng Decisioun geholl, déi sech um Mëttelwee fonnt huet. Dat ass fir mech den Ënnerschied zwëschen dem Kompromëss an dem Mëttelwee.

Dofir muss een och wëssen, wann een den Dossier vun der Sonndesaarbecht upaakt, wat do geschitt ass, wou hei d'Kollegen allegueren, ugefaange beim Rapportier, dem Charel Weiler, deem ech ausdrécklech felicitéiere fir säi Rapport, wéi en och déi Etappen duerchgaangen ass, wéi de Projet sech entwéckelt huet a wou et jo awer och esou war, dass duerno d'Regierung zesummen an der Sozialronn probéiert huet, en anere Wee ze goen, wéi dat am Ufank de Fall war bei der Sonndesaarbecht. An et ass jo och eppes aneres erauskomm wéi dat, wat am Ufank an der Sonndesaarbecht am Projet de loi

drastoung. An do ass et no ville Gespréicher vun de Sozialronnen, Consultatiounen, déi gemaach gi si mat deene jeeweilegen Acteuren, eeben zu deem Mëttelwee komm.

De Seuil vun 30 Salariéen ass fir mech perséinlech eng Léisung, mat där ech liewe kann. Et ass net dat Idealt, weeder an déi eng Richtung nach an déi aner Richtung. Ech wëll awer do soen, well verschidde Leit vun de Seule geschwat hunn, dass een do verschidde Saache muss wëssen.

An der Direktiv, an den europäesche Bestëmmungen, wat d'Betriber ubelaangt, ass e Kleng- a Mëttelbetrib – dat ass eng PME – ab 50 Leit. An am Delegatiounsgesetz sinn et, wéi den Här Weiler an d'Madamm Bernard gesot hunn, 15 Leit, déi och esou am Delegatiounsgesetz stinn. A wann Der 15 a 50 zesummerechent, da kommt Der op 65. A wann Der dann dividéiert, kommt Der op 32,5, an elo ass 30 dat, ...

(Hilarité)

... wat elo erauskomm ass an deem Mëttelwee, deen elo festgehal ginn ass, an och deementspreechend an d'Gesetz komm ass. An et ass och esou, an dat soll ee jo och roueg kënnen soen: Och de Staatsrot huet jo do seng Remark derzou gemaach, wou e gesot huet, e géif net verstoen, wou déi 30 hierkéim, a wou e gesot huet: „Fir d'éischt gëtt et déi 15 an op där anerer Säit sinn et déi 50.“

Ech wëll awer och soe bei deenen 30, well hei – ech mengen, et war de Marc Baum, dee geschwat huet – gesot ginn ass: „Da gëtt et jo souwisou an deene Betriber kee Kollektivvertrag.“ Ech muss soen, ech kenne Betriber ënner 30, déi och Kollektivvertrag hunn. A nee, pardon, et war net den Här Baum, et war d'Madamm Bernard, déi nach eng Kéier vun deenen 30 geschwat huet. Ech kenne Betriber ënner 30 Leit, wou Kollektivvertrag verhandelt ginn. Et ass just ab 30, wou e Kollektivvertrag muss kommen. Mee et gëtt och haut scho Betriber ënner 30 Leit – an ech hunn eng Madamm haut de Moien héieren, déi an esou engem Betrib ass –, déi e Kollektivvertrag hunn och mat manner wéi 30 Leit. Ausser bei deem Betrib, dee mer allegueren heibanne kennen, well mer d'Patronne kennen an all Dag gesinn, gëtt et och nach net manner wéi iwwer 30 Kollektivvertrag haut schon. An ech sinn och dervun iwwerzeugt, dass kee vun deenen elo wäert einfach säi Kollektivvertrag ofschafen a soen: „Ech wëll näischt méi dovu wëssen!“

An et muss een och wëssen: An deene Betriber vun 30 un, do ass virdrun ëmmer – net heibannen, dat muss ech zwar elo fairnesshalber soen, net heibannen – gesot ginn: „Mee do ass jo guer keen Interêt do, fir e Kollektivvertrag ze maachen.“ Mee ech kennen awer déi Lëscht, déi virläit, wat fir eng Betriber dat sinn, well et ass jo d'Unité économique, wou een ëmmer muss kucken, wat do ab iwwer 30 spillt, dass der do och wäerte sinn, déi soen: „Ech maachen elo gär e Kollektivvertrag, fir och kënnen matzeschaffen.“ Wou mer et domadder dann och wäerte fäerdegbréngen – dat ass op alle Fall déi Hoffnung, déi do ass –, dass mer och méi Kollektivverträge wäerten am Commerce kréien, wéi dat bis elo de Fall ass, och a Betriber, déi hei am Ëmfeld vun der Chamber sinn, wou mer bal allegueren, behaupten ech elo mol aus dem Häerz eraus, och wäerte Clienté sinn, déi elo och forcéiert sinn, an Zukunft mussen e Kollektivvertrag ze maachen, well se méi wéi 30 Salariéen hunn, fir dann och do kënnen vun all deem ze profitéieren.

E bëssen iwwerrascht war ech iwwer dat vun deene 70 %. Well ech wëll Iech just soen: Bei deene 70 % hat ech nach néierens matkritt, dass een déi ugefrot huet. An ech muss och soen, och a menger eeemoleger Karriär waren déi 70 % ni eng Diskussioun. Et

ass éischer drëm gaangen, ob et net nach kéint an d'Luucht goen, wat och a ville Kollektivverträge, wéi de Marc Baum et gesot huet, de Fall ass. Mee déi 70 %, also dat soen ech awer hei kloer an däitlech, stinn iwwerhaupt net zur Diskussioun! An déi 70 % wäerten och do sinn an do wäert un deene 70 % och näischt geschéien.

M. Georges Engel (LSAP) | Wat sot dann de Jean-Claude Juncker op där Tribün?

M. Marc Spautz, Ministre du Travail | Ech soen Iech hei, dass un deene 70 % näischt wäert geschéien. Ech soen Iech, dass dat de Fall ass, dass dat och esou wäert bleiwen an dass do iwwerhaupt keng Diskussioun iwwer déi 70 % wäert stattfannen! Dat just ganz kloer dozou.

Ech wëll och soen: Wa mer schwätze vu méi Kollektivverträge, da muss mer et och fäerdegbréngen all zesummen, verschidde Problemer ze léisen, déi et am Sozialdialog gëtt, wou verschidde Leit der Meinung sinn, wou ech bei Iech sinn, dass dee vläicht eng kleng Téitsch kritt huet an deene leschte Méint. Ech wäert do alles drusetzen, dass mer et fäerdegbréngen, dass mer dee Sozialdialog erëm hiergestallt kréien.

Ech mengen, et war de Marc Baum, dee gesot huet, et misst een de Porzellan zesummepechen. Ech wëll net nëmme pechen, ech wëll probéieren, dass d'Vertrauen erëm entsteet. Well et ass wichteg, Vertrauen zwëschen de Sozialpartner ze kréien. Well d'Sozialpartner wëlle Verbesserungen am Aarbechtsrecht iwwer de Wee vum Kollektivvertrag. An ech gleewen nach ëmmer un eng Kollektivvertragspolitik. Ech gleewen un eng d'Politik vun interprofessionellen Accorden. Ech gleewen dorun, dass een dat just fäerdegbréngt, wa Vertraue besteet, op där enger an op där anerer Säit.

A wa mer dat Vertraue gehat hätten, da wieren och vläicht aner Méiglechkeete gewiescht, fir dat an d'Gesetz mat anzubauen. An dat ass net d'Vertraue vis-à-vis vun der Regierung, mee d'Vertraue vis-à-vis vun de Sozialpartner. A mir wäerten do alles drusetzen, fir dat Vertrauen erëm hierstellen, fir dass och duerno d'Méiglechkeet besteet, Kollektivverträge ze maachen, net nëmme fir d'Sonndesaarbecht, wou d'Sonndesaarbecht wäert dra gereegelt ginn, mee wou och aner Punkte kënnen zur Diskussioun kommen.

De Marc Baum huet virdru vun engem Beispill geschwat vun Aarbechtszäitverkierzung. Och dat ass et scho ginn, wou a Konterpartie gesot ginn ass: „Wa mer sonndes schaffen, ass och eng Aarbechtszäitverkierzung do.“ Där Kollektivvertrag gëtt et, an et gëllt erëm, d'Kollektivvertrag ze promovéieren. An dat geléngt eis just, wa mer et erëm fäerdegbréngen, Vertrauen hierstellen.

Wa mer awer elo haut schwätze vum Gesetz vun der Sonndesaarbecht, do kann een och schwätzen, ob et 5 ass – dee Seuil ass genannt ginn –, 10 oder 15. De Seuil, deen elo am Mëttelwee erauskomm ass an deen elo am Gesetz steet, sinn déi 30. An ech sinn och dervun iwwerzeugt, dass et eis wäert geléngen, iwwer 30 eraus, bis 100, 150 an nach méi Leit, Kollektivverträge ze maachen an dann och méi Salariéen aus dem Commerce ënner déi Bestëmmungen ze kréien.

An ech wëll et nach eng Kéier soen, bei aller Kritik, déi ech mer och soss ëmmer erlaabt hunn, dat ass ëmmer ënnerstrach ginn: Hei geet et de Moment ëm Sonndesaarbecht vum Commerce. Hei ass geschwat gi vu genereller Aféierung vu Sonndesaarbecht. Dat ass néierens gesot ginn. Dat ass néierens gemaach ginn.

An ech wëll och dozou soen: Historesch gesinn, dat éischt Gesetz betreffend en Deel vun der

Sonndesaarbecht, dat war den 21. August 1913, net 2013, mee den 21. August 1913. Dat war nach virun der Aféierung vum allgemenge Walrecht, well d'allgemeint Walrecht ass eréischt 1919 komm. Do ass déi Diskussioun lassgaangen. An dat zweet Gesetz, wat mer haten, dat kennen ech e bësse besser. Dat war den 1. August 1988. An do hunn och grouss Manifestatiounen stattfonnt. An an deem Gesetz ass d'Méiglechkeet geschafte gi vun der Sonndesaarbecht. An do steet och extra an deem Gesetz dran, et géifen och nach Reglementer kommen an et géife Reglementer ausgeschafft ginn. Mee bis 2025 waren nach ëmmer keng Reglementer geholl, soudass ech dervun ausgaange sinn, dass jo dann och kee Besoin do war, fir dat ze maachen. Well et ware jo net nëmme CSV-Leit an de Ministère, déi dofir zoustänneg waren, soss wieren déi Reglementer jo och an där Zäit op Basis vum Gesetz vun 1988 geholl ginn.

Ech wëll och soen: Et waren nach ëmmer Betriber, déi geschafft hunn. Heibannen ass et gesot ginn: De Gesundheitssektor huet nach ëmmer sonndes geschafft. Et ass just manner driwwer diskutéiert ginn, well an der Zäit d'Spideeler méi an der Hand vun de Schwëstere ...

(Interruption par M. Marc Baum)

Jo, Här Baum, vun de Schwëstere.

... waren. An déi hunn net gefrot: „Krëie mer e Kollektivvertrag?“, mee déi Schwëstere hu ronderëm d'Auer geschafft, ...

(Interruptions)

... mat wat fir enger Paus och ëmmer, an et ass eréischt duerno lassgaangen, wéi d'Spideeler generaliséiert gi sinn.

Ech wëll och soen: Ech hu selwer an engem Betrib geschafft, wou mer och hu misse samschdes a sonndes schaffen. Elo kuckt den Här Emering erëm, en ass ëmmer iwwerrascht, wann ech esou Saachen zielen aus mengem Liewen. Mee bei der Cegedel war et normal, wann s de Déngscht has, hues de och samschdes, sonndes a nuets missen eraus. Well ech hätt Iech alleguete gären héieren, wann owes de Fernsee net méi gaange wär.

(Interruption par M. Fred Keup)

D'Cegedel, dat ass haut Enovos/Creos, Här Keup. Mee fréier huet et Cegedel geheescht. Do war et esou, wann nuets kee Stroum do war, da bass de gaangen an hues net gesot: „Ass dat elo néideg ze goen?“, well do waren der e puer Honnert, e puer Dausend, heiansdo och e puer manner, déi rose waren, wa se net op de Knäppche gedréckt kritt hunn. Och dat war ëmmer d'Realitéit.

An ech mengen, vun der Industrie brauche mer net ze schwätzen. An der Industrie ass nach ëmmer och sonndes geschafft ginn. An ech ka mer och net virstellen, dat muss ech awer soen, dass elo op eemol alleguer d'Commercé géifen ab muer de Moien ..., oder net muer, mee wann d'Gesetz a Kraaft trëtt, dass dann alleguete d'Leit sonndes moies wäerten erliewen, dass direkt acht Stonnen op ass. Dass der dat wäerte probéieren, do sinn ech mat Iech d'accord. Mee ech mengen, dass et och do esou ass, an dat ass schonn heibanne gesot ginn, dass och do d'Nofro muss sinn, ob och jiddwereen dat wëllt maachen, déi acht Stonnen, well et kloer ass, dass déi 70 % jo do geschëllt sinn an dat jo och awer ..., ech wëll net soen eng Brems ass, mee wou awer vill Leit wäerten d'Iwwerleeung ustellen, ob dat gutt ass oder net.

Ech weess, dass mir als Politiker och mussen ënnerschiddlech Interesse beineebrennen. An an deem Fall muss mer d'Interesse souwuel vun deene

Beschäftegte wéi och vun deene Leit, déi Betribsresponsabel sinn, zesummebréngen. An dat hei ass dee Mëttelwee, dee fonnt ginn ass, well et zwëschent de Sozialpartner net zu engem Kompromëss komm ass. Mee ech sinn awer dervun iwwerzeegt, dass et eis an Zukunft wäert geléngen, wa mer de Sozialdialog erëm kënnen zesummen hierstellen.

An ech mengen, do ass et och un der Chamber an – et ass och gesot ginn – un der Regierung, hir Verantwortung ze huelen, fir dass mer et fäerdebréngen, dass mer dee Sozialdialog, deen elo e bësse gelidden huet, erëm kënnen hierstellen. A mat Iech all zesumme sinn ech dervun iwwerzeegt, dass mer et als Chamber an als Regierung fäerdebréngen, dee Sozialdialog erëm hierzustellen. An dat geet just am Respekt ee virun deem aneren. A wa mer dat zesumme fäerdebréngen, sinn ech och dervun iwwerzeegt, dass mer nach aner Diskussiounen kënnen féieren, wou mer och aner Reegele wäerte fanne wéi déi, déi mer elo hei an der Sonndesaarbecht hunn. Et wäerten och nach aner Ännerunge kommen.

Ech wëll awer nach ënnersträichen, well dat gesot ginn ass vum Kollektivvertrag: D'national Repräsentativitéit, Här Baum, dovun schwätze mer net méi. Dat ass gekläert. An dat ass e Punkt. An dat wäert och verschidde Saache vereinfachen, fir och duerno deen Dialog ze féieren, deen noutwendeg ass.

Villmools merci Iech alleguete, an op eng gutt Zesummenaarbecht!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Den Här Baum huet nach eng Fro ze stellen. A wéi ech Iech kennen, huet Der déi direkt un. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, et ass e bëssen eng komesch Situatioun. Ech wëll den neien Aarbechtsminister och elo net ploie fir eppes, wou en, mengen ech, éischter eng positiv Kraaft gespilt huet an deem Ganzen. Mee nawell hunn ech d'Argument net ganz verstanen, fir ze soen, wann et virdrun esou war, dass ee bis acht Stonne schaffe konnt mat engem Kollektivvertrag ... An déi 30 Betriber vun deenen 129, déi am Moment e Kollektivvertrag hunn, déi wäerte warscheinlech net alleguer hire Kollektivvertrag dowéinst opginn. Do sinn ech bei Iech. Mee zumindest geet en Incentive verluer, bis 30 Leit, 15 bis 30 Leit, fir e weidere Kollektivvertrag ze maachen, vu datt d'Reegelung elo esou ass, dass se och ouni Kollektivvertrag acht Stonne kënnen schaffen. Duerfir ass meng Fro: Wouranner gesitt Der dann den Incentive?

M. Marc Spautz, Ministère du Travail | Ma ech mengen, dass ee jo an engem Kollektivvertrag net nëmme Reegelen hëlt, fir sonndes opzemaachen oder fir eng Aarbechtszäitorganisatioun ze maachen. Jo, dat ass ee vun de Voleten, déi am Kollektivvertrag stinn. Mee am Kollektivvertrag sinn och aner Dispositiounen dran. An ech mengen, am Sozialdialog an an de Punkten, déi d'Regierung mat de Sozialpartner wëllt verhandelen, sti jo och nach aner Theemen um Ordre du jour. An dofir mengen ech, dass den Incentive wäert do sinn, dass och nach aner Betriber ënner 30 Leit Interessi hunn, e Kollektivvertrag ze maachen.

A wa mer et fäerdebréngen, d'Vertrauen erëm hierzustellen an déi Hemmschwell, wou ech éierlech gesot nach ëmmer net esou richteg verstanen hunn, wou déi Hemmschwell ass bei verschidde Leit, fir Kollektivverträge ze maachen ... An ech hu mer dat och op ..., „Fändel“ ass elo e schlecht Wuert, mee ech hu mer dat awer virgeholl, dass mer et do musse fäerdebréngen, déi Hemmschwell bei de Kollektivverträge erëm ewechzékriegen. A wa mer dat zesumme fäerdebréngen, dass dann d'Retizenz och fort ass,

dann ass och nach Interêt do, fir e Kollektivvertrag ze maachen, net nëmme a Betriber ënner 30 Leit, mee och bei deenen driwwer. Dass da wierklech och de Courage erëm do ass, sech un den Dësch ze setzen a mateneen ze verhandelen. An dat wëll ech mat Iech zesummen ugoen. An ech wäert Iech och reegelméisseg doriwwer an der Aarbechtskommissioun Ried an Äntwert stoen.

Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Domat wär dann d'Diskussioun zu deem Projet de loi ofgeschloss.

An éier mer zur Ofstëmmung vum Projet de loi kommen, hu mer nach en Amendement hei leien, dee vun der Madamm Djuna Bernard ofgi ginn ass. Mir kommen also virdrun zur Ofstëmmung iwwert den Amendement Nummer 1 vun déi gréng, deen als Objet huet, den Artikel 1 ofzënnere. An ech fänken also deen éischte Vott doriwwer un. Et geet also drëm, ob Der mat deem Amendement Nummer 1 d'accord sidd oder net.

Vote sur l'amendement 1

Ech maachen de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: Oui: 20, Non: 34, Abstention: 5. Dësen Amendement Nummer 1 ass also ofgeleent mat 34 Nee-Stëmme géint 20 Jo-Stëmme bei 5 Abstentionen.

Ont voté oui : M. Dan Biancalana (par M. Georges Engel), Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. André Bauler), Gusty Graas (par M. Fernand Etgen), Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel.

Se sont abstenus : MM Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

Den Artikel 1 vum Projet de loi bleift also ënnert där Form bäibehalen, wéi d'Kommissioun e virgeschloen huet.

Da komme mer zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8456. Den Text steet am Document parlementaire 8456¹⁰.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8456 et dispense du second vote constitutionnel

An hei fänkt d'Ofstëmmen dann elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: Jo: 34, Nee: 16, Abstention: 9. Dëse Projet de loi ass also ugeholl mat 34 Jo-Stëmme géint 16 Nee-Stëmme bei 9 Abstentionen.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gérard Schockmel), Gusty Graas (par M. André Bauler), Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel.

Ont voté non : M. Dan Biancalana (par M. Georges Engel), Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Se sont abstenus : MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

4. 8472 – Projet de loi réglementant les heures d'ouverture dans le secteur du commerce et de l'artisanat

An da komme mer zu dem nächste Projet de loi, an zwar dem Projet de loi 8472 iwwert d'Öffnungszäiten an de Geschäfte an am Handwerk. Hei ass d'Riedezäit och nom Modell 2 festgeluecht, also déi selwecht wéi virdrun. An et hu sech schonn ageschriwwen: d'Madamm Stéphanie Weydert, d'Madamm Corinne Cahen, den Här Georges Engel, den Här Michel Lemaire, d'Madamm Joëlle Welfring, den Här Sven Clement an den Här Marc Baum. D'Wuert huet elo d'Rapportrice vum Projet de loi, déi honorabel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann.

Rapport de la Commission de l'Économie, des PME, de l'Énergie, de l'Espace et du Tourisme

Mme Carole Hartmann (DP), rapportrice | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, beim Gesetzestext, deen ech Iech elo virstellen, geet et ëm d'Upassung vun den Öffnungszäiten am Commerce an am Handwerk. Dësen Text soll dat modifizéiert Gesetz vum 19. Juni 1995 iwwert d'Fermeture vun den Einzelhandelsgeschäfte am Commerce an am Handwerk ofschafen an ersetzen. Well an der Praxis haaptsächlech iwwer „Öffnungszäite“ geschwat gëtt, soll de gesetzleche Begrëff un den tatsächleche Gebrauch ugepasst ginn. Amplaz vu „Fermeture“ schwätzt dësen Text dofir vun „Öffnungszäiten“.

À la base geet et awer drëms, engem Urteel vun der Cour constitutionnelle vum 17. Mäerz 2017 Rechnung ze droen. Konkreet huet e Bäcker geklot, well e moies seng Bakwuer net verkafen duerft, obschonn d'Tankstell niewendrun dëst konnt maachen, well si net ënnert dës Dispositione gefall ass, well hir Surface de vente ënner 20 Meeterkaree läit. Dem Urteel no féiert d'Gesetz vum 1995 an dësem Fall zu enger ongerechtfaerdeger Ongläichbehandlung.

Dowéinst gouf zënter 2018 vum Wirtschaftsministère eng allgemeng Derogatioun fir dat ganz

Liewensmëttelhandwerk erdeelt, déi et erméiglecht huet, vun den Heures de fermeture ofzeweichen. 2024 huet sech d'Jurisprudenz vun der Cour op 332 Verkaufsstellen applizéiert, eng total Geschäftsflech vun iwwer 10.000 Meeterkaree.

D'Regierung huet d'Demandé fir Derogatiounen bei den Öffnungszäiten analyséiert a festgestallt, dass d'Unzuel vun den Demanden an den Ofweichungen iwwert déi lescht Jore relativ héich war. Dës Demanden hu sech zum Beispill dorobber bezunn, fir e puer Sonndeger opzemaachen, all Sonndeg oder u bestëmmte gesetzleche Feierdeeg. An der Moyenne hu 35 Gemengen all Joer eng Derogatioun fir d'Öffnungszäiten ugefrot.

Fir d'Eenzelhandelsgeschäfte am Secteur vum Commerce hunn an de Joren 2022, 2023 a 2024 80,65 % eng Autorisatioun kritt, fir iwwer eng Derogatioun sonndes opzemaachen. Dat sinn 82,5 % vun der totaler Surface commerciale hei am Land. Dëst huet kloer de Besoin reflektéiert, fir d'Öffnungszäiten an dësem Secteur unzepassen.

D'Zil vun dësem Gesetz ass et also, nei Dispositione festzeleeën, déi eng méi kohärent Reguléierung a méi Rechtssécherheet bidden. D'Upassung vun den Öffnungszäite stellt fir d'Commerçanten eng Méiglechkeet duer, fir sech un d'Besoinen vun de Clienten unzepassen, mee et handelt sech heibäi ganz kloer ëm eng Optioun a keng Verpflichtung.

D'Zil vun dësem Text ass et och, déi administrativ Charge ze vereinfachen, fir dass d'Commerçanten an Zukunft keng formell Demande de dérogation méi beim Ministère maache mussen, mee dëst an Zukunft iwwer eng online Plattform notifiéiere kënnen.

Déi erlaabten Öffnungszäite gesinn an Zukunft wéi folgt aus:

Vu méindes bis freides kann ee vu 5.00 Auer bis 21.00 Auer ophunn. Et war uganks 22.00 Auer ugeduecht, mee am Kader vun de Sozialronnen huet d'Regierung zrëckbehalen, de Gewerkschaften entgéintzekommen, an ass op spéitstens 21.00 Auer erofgaangen.

Samsdes, sonndes, de Viowend vun engem Feierdag an op engem Feierdag ka vu 5.00 Auer bis 19.00 Auer op sinn.

De Viowend vun Nationalfeierdag, vu Chrëschttag an den 31. Dezember ass eng Ouverture vu 5.00 Auer bis 18.00 Auer méiglech.

Den 1. Mee, de 25. Dezember an den 1. Januar ass d'Fermeture fir jiddereen obligatoresch, ausser fir de Metzler, de Bäcker, d'Pâtisseries, den Traiteur wéi och fir déi sougenannt Salons de consommation. Falls een awer dës Deeg wëll ophunn, muss e Kollektivvertrag oder en Accord interprofessionnel bestoen.

Dann ass nach d'Optioun virgesinn, zweemol am Joer eng Ouverture continue ze maachen, also 24 Stonnen op 24. Dëst muss spéitstens eng Woch am Viraus dem Ministère matgedeelt ginn.

Falls ee vun den erlaabten Öffnungszäiten ofweiche wëll, da kann ee bis 1.00 Auer moies opmaachen, mee och heifir gesäit den Text eng Obligatioun vir, dass e Kollektivvertrag oder en Accord interprofessionnel besteet.

(M. Fernand Etgen prend la présidence.)

Am Kader vun engem Kollektivvertrag oder engem Accord interprofessionnel kann een och eng duerchgeeeënd Ouverture vu 24 Stonne vu méindes bis sonndes virgesi an Aktivitéiten an ënner anerem folgende Beräicher: beim Verkaf vu Liewensmëttel, Medikamenter, Gesondheetsproduiten, Bicher, Zei- tungen, Ersatzdeeler, Tubak, Hygiènesproduiten an nach e puer méi.

All Infraktioun kann zu enger Amende tëschent 1.000 a 25.000 Euro féieren. Am Fall vun engem Réckfall bannent fënnf Joer kann d'Fermeture vun engem Etablissement fir eng Dauer vu sechs Méint bis zwee Joer ordonéiert ginn.

Eng Rei kommerziell an handwierklech Aktivitéite si vun dësem Gesetzestext awer net betraff. Si goufen explizit am Text ausgeschloss. Dat ass zum Beispill: e Kino, d'Points de vente op de Garen an um Flughafen, d'Restaurants oder d'Ennerkonftrukturen, dat heescht Hoteller a Campingen, d'Aktivitéiten op engem Maart oder op enger Foire oder och d'Braderien, Fitnessen, Schwämmen, Spillhale fir Kanner, awer och d'Tankstelle laanscht d'Autobunnen an déi Tankstellen, déi zum Netz vun der Grande voirie de communication am Sënn vum Gesetz vum 16. August 1967 oder zum Stroossennetz vum Accord européen sur les grandes routes de trafic international vun 1975 gehéieren. An der Kommissioun war d'Fro opgeworf ginn, wéi eng Stroossen dës Gesetze beinhalten. Mir kruten an deem Kader nach vum Wirtschaftsministère eng Kaart nogereecht, wou all déi viséiert Stroossen op enger Landkaart indiquéiert sinn.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, mir hunn als Ekonomieskommissioun fënnf Avisen a fënnf Avis complémentaires zu dësem Gesetzestext erakritt.

Dem Staatsrot säin éischten Avis krute mir den 3. Juni 2025. An dësem huet de Staatsrot verschidden Oppositions formelles ausgeschwat. Eng dovun huet sech op den Artikel 4 bezunn, laut deem eng Ofweichung vun de gesetzlech festgeluechten Öffnungszäiten iwwert de Kollektivvertrag ouni Limit méiglech war. De Staatsrot huet fonnt, dass een do iwwer Kollektivvertrag géif agräifen, obwuel et sech ëm eng Matière réservée à la loi handelt.

Duerch d'Amendements gouvernementaux konnten dës Oppositions formelles am complémentaires Avis opgehuewe ginn, mee et waren nach zwou aner Oppositions formelles dran.

Engersäits beim Artikel 2, wou definéiert ass, dass Betriber vum Gesetz ausgeschloss sinn, déi baussent de virgesinnen Öffnungszäite just Membere vun der Famill am Betrib hunn. De Staatsrot war der Meenung, dass muss prezisiéiert ginn, dass et Membres de famille non salariés sinn, well et soss zu enger Inégalité mat anere Salariéer komme kéint.

An da gouf et nach eng Opposition formelle, well uganks just d'Tankstelle laanscht d'Autobunne vum Text ausgeschloss waren. De Staatsrot huet an dëser Limitatioun op d'Tankstelle laanscht d'Autobunnen eng Violatioun vum Prinzip vum der Égalité de traitement gesinn an explizit gefrot, dass am Text sous peine d'opposition formelle déi ganz Voirie, déi vum Gesetz vum 1967 viséiert ass, dat heescht d'Grande voirie de communication an d'Europastroossen aus dem Gesetz vum 1975, mat integréiert ginn, fir dass och d'Tankstellen op dese Stroosse vum Champ d'application vun dësem Text ausgeschloss ginn.

Duerch weider Amendements gouvernementaux konnten och dës Oppositionen a sengem zweete complémentaires Avis vum 11. Dezember opgehuewe ginn.

Den éischten Avis vun der Handwierkskummer krute mir den 3. Mäerz eran. Si begréisst d'Modernisatioun vun den Öffnungszäiten an déi administrativ Vereinfachung. D'Handwierkskummer huet ënner anerem och gefuerdert, dass d'Hebergementsstrukturen an d'Campinger vun dësem Gesetz ausgeschloss gi sollten, wat duerch d'Amendementen dann och gemaach ginn ass.

An hirem complémentaires Avis vum 31. Oktober huet si och begréisst, dass elo d'Schwämmen esouwéi